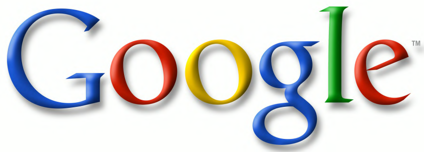




LIVET EN LEG

1901

VILHELM KRAG

LIVET EN LEG

SKUESPIL I FIRE AKTER

KRISTIANIA
FORLAGT AF H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
HOVEDKOMM. FOR DANMARK: H. HAGERUP
1901

VILHELM KRAG

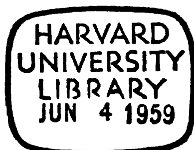
◆◆◆

LIVET EN LEG

SKUESPIL I FIRE AKTER



KRISTIANIA
FORLAGT AF H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
1901



AKTIE-BOGTRYKKERIET

PERSONERNE

RIDDER BJARNE.
SYLVIA.
ORM GALLE.
KUNZ.
GIOVANNO.
CLAUS SÆKKEPIBER, senere SEIGNEUR CLAUDIO.
PITTER DINGELDANGEL, senere SEIGNEUR PIETRO.
PHYLLIS.
DEN HVIDE PRINS.
Første bærer, anden bærer, festlig klædte gjester, markedsfolk o. s. v.

FØRSTE AKT

En pragtfuld sal. I midtgrunden er scenen afdelt af en række hvide søiler. Bag disse en strålende dansesal. Den del af scenen, der ligger foran disse, er derimod svagt oplyst. Når teppet går op, sees en skare festklædte herrer og damer i dragter fra gammel tid synge og danse i den oplyste dansesal. Denne fortsættes ud tilhøire, således at de dansende stadig kommer ind fra denne side. Alle de dansende er smykkede med roser over hele sin dragt. Damerne bærer også roser i håret, og blomsterguirlander forbinder parrene. I den mørke forgrund sidder KUNZ sammenkrøben og stirrende ind på de dansende. Han er mørkt klædt og bærer ingen blomster på sin dragt. Hans ansigt er blegt og skjegløst, og han er pukkelrygget.

FØRSTE SCENE

KOR AF DE DANSENDE

Alverden, alverden af blomster er fuld,
af blomster fuld.
Guds sol er en rose, en rose af guld,
en strålende rose af guld.

Og månen stiger i kveldens blå
som en lilje, lysende stor.
Og rundt om spirer de stjerner små
af nathimlens dybe jord.

Blomster, blomster så langt en kan se
omkring hele jordens rund.
Blomster glitrer i is og sne
og vokser på havets bund.
Ikke det nytter for døden selv
at komme i blomsternes hegn.
Han kvæles under det dryssende hvælv
af blomsternes gyldne regn.

Selv er vi blomster, brødre på jord,
der længes solen imod.
Og drømmene blusser, og tankerne gror
af hjertets blodige rod.
Fest er på jorden en gang hvert år,
den gang den blir pyntet til brud.
Kun én gang i livet har hjertet sin vår,
når alle dets blomster slår ud.

Hr. BJARNE, en ung, strålende smuk mand, kommer hastig ind fra dansesalen. Han er rigere klædt end de andre; han har gylden kårde, hvis gehæng er pyntet med blomster. Han stiller sig bag en søile til venstre og ser ind i dansesalen ganske betagen.

KUNZ

(går hen til ham — ganske langsomt — lægger hånden på hans skulder)

Nå —? går du alt fra dansen?

BJARNE

Nei — aha! jeg går aldrig fra dansen! (Roligere.) Jeg måtte bare stå her ganske stille og se på hende. — Hvor hun er skjøn! Se, hun skinner! Å se, Kunz, hun skinner som en hvid fasan! Luften glitrer som solskin om hende, hvor hun går. Å Kunz, at vi lever, at vi lever!

(Under dette er ORM GALLE, en bred middelaldrende mand, kommet ind fra dansesalen tilhøire. Han står med korslagte arme og ser på hr. BJARNE. Han har stort skjeg, og hans dragt er ganske enkel og af uldent stof. Om livet har han et brunt læderbelte, hvori der hænger et svært slagsværd).

KUNZ

Så så! Så så. Du burde forresten se dig om. Hører du! (Trækker BJARNE i armen.) Se på ham! Det er en svær okse du! Han ser ikke lidet olm ud, der han står. — Du ved jo, hvem det er, hvad? —

BJARNE

Jeg ved, at det er Sylvias mand. Og hvad så? Lad den herre stå, jeg har intet med ham at gjøre.

KUNZ

Nå. — Nei, nei. Men han ser ialfald ud til at have et horn i siden på dig. Og det er jo ikke venteligt, at det skal more ham, at du forsøger at flytte det horn op på hans pande.

BJARNE

Ti stille, Kunz. — Jeg tåler ikke din snak idag. Hendes mand? Hvad kommer han mig ved? Vil

han mig noget, nuvel! her er min kårde! (Musiken kommer nærmere.) Hør! Nu begynder det snart igjen. (Springer op.) Musik, kvinder, sommer, blomster, elskov, vin! Å for en aften! Hvor skal jeg gjøre af al min glæde! (Slår hænderne sammen foran sit ansigt.)

KUNZ

Hahaha! Se det lille mandfolk. Minsæl triller ikke de blanke tårer ud af øinene på ham. Du blir en sød pattegris at sætte paa spid for den rasende gemal. — Skam dig, Bjarne! —

BJARNE

Skamme mig. Behøver jeg at skamme mig over, at jeg ikke kan bære min glæde? Behøver jeg at skamme mig over, at jeg er ung og elsker? Å, Kunz, Kunz, er jeg ikke smuk nu, når jeg elsker hende? Er jeg ikke bleven smuk, Kunz? Når jeg går forbi de store speile i salene, da ser jeg på mig selv og smiler til mig selv. Det er, som om gulvene bæver under mine fødder. Det er, som hele mit legeme var en melodi. Å, jeg synes hele verden maa misunde mig!

KUNZ

Du er den nederdrægtigste praler, jeg nogensinde har hørt. Misunde dig! Tror du kanske, jeg også misunder dig! Misunde dig dine pigekinder og dine skjæve pibestilke? (Hånleende.) Hoho, å nei, lille Bjarne, å nei da. Jeg har da endnu gudskelov

en vis følelse af — (pludselig) du skjeler til min pukkel — jo, jo, jo, siger jeg! du skjelede til min pukkel. (Stolt.) Gjør du kun det! Jeg ved med mig selv, at når jeg færdes blandt Eder retryggede, da føler jeg det, som var det Eder, der var de vanføre. Jeg bærer min pukkel på min ryg — vel! men I bærer store pukler på Eders sjæle. I bærer den i Eders hovmodighed, i Eders had, i Eders skinsyge, i Eders elskovsbrynde.

BJARNE
(optaget af andre tanker, nynner)

Selv er vi blomster, brødre på jord,
vi længes solen imod.
Og drømmene blusser, og tankerne gror
af hjertets blodige rod.

Det er vakkert, Kunz! Hører du ikke, hvor meget mere livsens værd et skjønt vers har end al din sure galde. (Nynner videre.)

KUNZ

Selv er vi blomster! Hohoho! O, guder, lær mig at le. — Se på ham derborte, den olme Orm Galle! Ligner han ikke en tusindfryd! Og jeg med samt min fagre ryg, o hvilken slående lighed findes der ikke mellem mig og en pinselilje. (Hårdt og alvorlig.) Nei. Dyr er vi. Dyr i menneskeham. Og ikke store, stolte dyr. Ikke kongedyrene fra urskovene med grådige klør og blodtænder. Nei, menneskehammen har gjort dyrene i os små og

feige. — Ræve og dromedarer, det er vi. Og kamæleoner. Og stinkdyr, og æsler. Hå ja! Æsler, æsler!

BJARNE

Du blir så heftig — — kjære Kunz, har jeg gjort dig vred? Jeg vilde så nødig. Du ved jo, hvilken ærbødighed vi alle har for din visdom.

KUNZ

Å snak, ærbødighed! Hvad er det for et ord — kan du slå en stud i svime med ét slag, kan du forføre en kysk kvinde på én aften, — da er du en dygtig mand, oh ja, en sjelden person. — Men lærdom! Haha — ærbødighed, sagde du?

BJARNE

Nei, jeg kan ikke med dig iaften! (En fjern fanfare høres.) Hør! Der er fest på terrassen. Jeg vil med. (Går med hurtige skridt opover. SYLVIA sees pludselig i den oplyste sal. Deres blikke mødes. BJARNE stanser brat. — De står et øieblik betagne og ser på hinanden. — BJARNE tager sig over ansigtet. Hvisker.) Hun smiler. — Å hun smilte henover hele mit ansigt. (Vil gå videre ud i salen.)

ANDEN SCENE

ORM GALLE
(træder ham imøde)

Et ord i enrum, hr. Bjarne!

BJARNE

Senere. Jeg har ikke tid nu.

ORM
(bydende)

I får have tid nu, skal det ikke blive for sent, hr. Bjarne. Kom. (Nedover imod forgrunden. KUNZ står ved søilen tilhøire og ser indover i dansesalen. Nu og da høres fjern musik derfra.) I ved, hvem jeg er. I ved, at jeg tilhører en æt, der ei havde mange ord. Derfor kaldte mange os lidet høviske; men den mening brød vi os aldrig om.

BJARNE

Hvad mener I med dette?

ORM

Min æt er gammel som landet selv. Den har seet konger iføres purpur og atter klædes i pjalter. Men vi sad altid på vor ø. Aldrig gik vi i nogen konges sold, der gav os adelsmerke. Thi aldrig vilde vi være tjenere. — Sådan er min æt. — I derimod, hr. Bjarne, har forfædre, der kom fra fjerne lande; — de medbragte høviske lader, skjønne dragter og vaaben, som skinner fremmed i vor mørke luft, og som tåberne tager efter. Men som jeg sagde: I er fremmede, som Eders dragt og Eders våben også er fremmede. — Se kun på Eders værge. Det er smukt og klædeligt. Det er mere skikket til at daare skjønne kvinder med end til at løftes i kamp mod mænd.

BJARNE

Jeg forstår Eder ikke.

ORM

I skulde bære et andet værge, hr. Bjarne, et tungere værge. Et slagsværd. Thi her i landet er mændene farlige og sværdene gode.

BJARNE

Jeg forstår Eder fremdeles ikke.

ORM

(trækker sit sværd og holder det tæt hen foran BJARNE)

Ser I dette? Det er et godt sværd. Vil I ikke prøve det. Det er ikke så prydeligt måske, men det falder bekvemt og fyldigt i hånden. Prøv om I kan svinge det. Her! I kan dog prøve. (BJARNE vægrer sig. Pause.) Dette sværd, hr. Bjarne, er ættens sværd. — Jernet er groet i vore egne fjelde, og det er smedet af en af mine fædre. Engang gjorde en fremmed konge landgang på vor ø. På vor ø gik et barn. Dette fangede kongen. Da var det, en af mine fædre smedede dette sværd og huggede kongen ned.

BJARNE

Eders tale bliver mig lige fjern. Jeg forstår Eder ikke.

ORM

Som jeg sagde Eder, hr. Bjarne. Den fremmede konge huggedes ned med dette sværd. Han

har vist havt en god knokkelhals, thi der gik en brist i den hvasse egg. Se der — kan I se? Der kan man endnu se arret efter kongenakken. Skjønt meget er der jo nu ikke tilbage. Thi jeg hvæssede ættens gamle sværd igår.

BJARNE

I hvæssede det igår?

ORM

Ja, jeg hvæssede det selv og med megen omhu. Den nakkebrusk, som næste gang kløves, kommer vist ikke engang til at sætte ar i eggen.

BJARNE

Men mener I da — går der da endnu barn på Eders ø?

ORM

Barnet går på min ø. Og ættens sværd er hvæsset. Farvel, hr. Bjarne.

TREDJE SCENE

BJARNE

(alene. Bliver stående og se efter ham. Truer efter ham med hånden. Ler indædt. Mumler)

Han tror, han skræmte mig. Haha. Skræmte mig. — (Stanser midt i sin lystighed — stryger langsomt henover nakken.) Ættens sværd. Hm! (Trækker sin korte og smekre kårde, ser på den, krummer den mellem hænderne.) Han har ret.

Dette er intet værge. Han kan ganske rolig hugge mig ned med sit tunge sværd. (Med pludselig voldsomhed.) Nei, nei, han må ikke. Ikke nu. Stiller han sig i veien for mig — å — — han skal væk. Jeg slår ham ned. Jeg dræber ham, ligegyldigt hvordan. (Stanser i eftertanke. Sagte.) Ja. Ligegyldigt hvordan. (Musiken kommer nærmere og nærmere. BJARNE står i dybe tanker.) Ja. Det må være så. For en af os to må dø. (De dansende sees i den oplyste sal. — Han vender sig, løfter armene.) Og jeg vil leve. (Da han ser SYLVIA.) Å min lykke, min lykke! (Styrter ind i dansen.)

FJERDE SCENE

KUNZ

(dukker frem bag sin søile tilhøire. Dansen fjerner sig atter ud tilhøire. KUNZ ser efter dem)

Der går de. De smyger sig op mod hinanden. De føler hinandens glatte lemmer under silken. Haha, hvor de begjærer hinanden! — Hvor begjæret brænder i de gule blikke, og deres hede ånde stinker. Hvor — (SYLVIA og BJARNE — det sidste par — går forbi ham ud tilhøire. BJARNE vinker og råber til ham. KUNZ krummer sig og hvisker) Sylvia. Sylvia. (Musiken fjerner sig. KUNZ viser sig, går et skridt nedover.) Den som turde. Den som turde være med. Danse som de, le som de, glide smidig gjennem kjeden uden at støde mod nogen. (Gjør en pludselig grimase af ærgrelse og væmmelse, mumler.) Hæ — Gud ved! Man kan, hvad man vil, siger et gammelt ord. (Med vildhed.) Og jeg vil! Jeg vil danse, elske,

være smuk — jeg vil! For satan! (Går hen foran det store speil, gjør nogle sirlige pas, derefter kompliment o. s. v. Stanser pludselig op, bider sig i læben, — retter sig, strammer sig, stiller sig i profil og ser, om han ikke kan få halsen lidt længere op. Begynder igjen at danse som før. Men bryder så pludselig af med et, tramper rasende i gulvet og skriger hæst. — Vralter så krum og sørgelig ud tilvenstre.)

FEMTE SCENE

(SYLVIA hurtig ind fra baggrunden. Ser sig om i forvirring. Går så lige frem mod forgrunden, står ganske stille med hænderne for øinene. Straks efter hr. BJARNE hurtig fra baggrunden tilhøire. I samme øieblik han skal skride forbi søilerne, træder ORM GALLE frem fra døren tilhøire. Hr. BJARNE stanser. De mønstrer hinanden med øinene — uden et ord. Endelig sænker BJARNE blikket, bøier af tilhøire — går. ORM går stille ned til SYLVIA, som endnu står med hænderne for øinene — forventningsfuld. Han lægger armen om hendes liv, hun læner sig ømt tilbage med lukkede øine og ånder langt ud. — Slår øinene op — ser ORM, farer skjælvende bort.)

ORM
(rolig og alvorlig)

Synes du ikke her er smukt iaften, Sylvia? Finder du ikke, at mændene er høviske og kvinderne høibårne?

SYLVIA
(skjælver)

Jo, herre!

ORM

Her er landets mest høiættede ungdom samlet. Silke og kostbare stene skinner i meget lys. Der sidder par i alle kroge. De hvisker sammen, øinene gløder, og de ler sagte. Finder du ikke, at mændene er høviske og kvinderne høibårne? (SYLVIA tier. ORM strængt.) Svar Sylvia!

SYLVIA
(skjælvende)

Jo, herre!

ORM

Fornylig var jeg inde i drikkestuen mellem mændene. Deres ansigter skinnede af vin og kvindetanker. Deres latter var hæs af begjær. Den af mændene, som var af ædlest byrd, og som bar de skjønneste klæder, han svor en dyr ed på, at der ingen kvinde gaves så stolt og kysk, at hun ikke kunde lokkes. — Et kvindenavn nævnedes, og atter svor han, og han svor på, at hin kvinde inden natten skulde have mistet sin uskyld i hans arme. — Det var en af landets mest høviske mænd, som sagde dette om en af landets mest høibårne kvinder. — (SYLVIA skjuler ansigtet i sine hænder.) Nogen tid efter gik jeg ind i salen. Da så jeg ham, der havde svoret. Han sad hos nævnte kvinde og hviskede ord tæt til hendes øre. Og det syntes, som var ordene hede. Thi hun blussede sterkt. Og nu da jeg kom hid, gik jeg gjennem haven. Da så jeg, at han allerede havde indfriet sit løfte. (Sterkt.) Ikke sandt, Sylvia, disse mænd kan med rette kalde sig høviske, og disse kvinder stolte og høibårne? (SYLVIA står som før.) Og nu vil jeg fortælle dig, Sylvia, at da min fars mor var ung hustru, da kom en mand af kongelig byrd til vor gård. Han elskede hende, og skjønt hun hele sit liv gik stum omkring, må man dog tro, at hun i sit hjerte også har elsket

ham. — Engang knælede den kongelige mand for min fars mor, og han besvor hende for sin kjærligheds skyld at gjøre hans vilje. Da slog hun ham i hans ansigt med sin ridepisk. (Pause. ORM GALLE går et slag nedad gulvet i sterkt indre oprør.) Lad os tage hjem, Sylvia. — Den luft, vi her indånder, er fuld af svig. — Disse mennesker — jeg synes, de ikke er værdige at bære menneskenes navn. Mandshæder og kvindetro gjælder mere for hunde i parringstiden end for dem. (SYLVIA, som før. ORM hårdt og koldt.) Jeg går, Sylvia. Jeg sadler vore heste. Hold dig færdig. (ORM går.)

SJETTE SCENE

(SYLVIA står eftertænksom tilbage)

BJARNE
(rask ind fra baggrunden, omfavner hende)

Sylvia!

SYLVIA

Nei, lad mig gå, Bjarne, jeg beder Eder.

BJARNE

Beder I mig gå nu? Nu, da vort liv skulde begynde. Min Gud, hvorfor?

SYLVIA

Han, den store, alvorlige mand skræmte mig. Jeg ser endnu hans vrede øine. Å — lad mig gå!

BJARNE

Elsker I mig, Sylvia?

SYLVIA

Ja, men pas Eder, å pas Eder, Bjarne! Hvis han kommer og ser os to sammen, da dræber han os begge.

BJARNE

Du elsker mig, Sylvia — du sagde det selv. — Og dog er valget dig tvilsomt? Vil du virkelig tilbage i det mørke liv hos den gamle mand, hvor ingen kjærlighed er og kun en eneste længsel: Længselen efter at blive gammel.

SYLVIA

Å, sig ikke mere. I gjør mig så ulykkelig!

BJARNE

Du elsker mig. — Elskoven, Sylvia, ved du, hvad den er?

SYLVIA

Elskoven? Nei, jeg ved ikke, hvad den er. Jeg husker den gang, jeg var seksten år. Jeg gik om våren under blomstrende frugttræer i lyseblå kjole. Og jeg så på de hvide skyer på den blå himmel. — Da foldede der sig en hvid drøm om mit hjerte; og den har altid siden været der. Den hvide drøm om mit hjerte, den hvide sky langt borte, det kaldte jeg elskov, men aldrig vidste jeg rigtig hvorfor.

BJARNE

Men har du aldrig følt, når du var hos mig, følte du ikke da, at dit hjerte åbnede sig, og den hvide drøm gled derind?

SYLVIA

Å Bjarne, I gjør mig så ondt, så ondt.

BJARNE

Kom! Hvem frygter vi? Vort liv er vort! Og var det ikke vort, da stjal vi det! Vi vil vort liv! Vi hugger os vei til det!

SYLVIA
(idet en pludselig skjælven ryster hele hendes legeme)

Jeg tør ikke!

BJARNE

Du står og skjælver.

SYLVIA
(skjælvende)

Nei, jeg skjælver ikke.

BJARNE

Jo, du skjælver. Jeg kan høre sølvet dirre på din halskjede.

SYLVIA

Det er ikke sandt. Jeg skjælver ikke.

BJARNE
(ind til hende)

Jeg elsker dig. Imorgen, når solen rinder, står livet og venter os!

SYLVIA

Bed mig ikke! Bed mig ikke!

BJARNE

Det bliver en dag, som du aldrig før har seet. Din sjæl kommer til at flyve gjennem jubel, som en svane gjennem støv af sol.

SYLVIA

Bed mig ikke. Tag mig! Bær mig!

SYVENDE SCENE

ORM GALLE
(træder ind iført en ildrød kappe fra høire. De to ser ham straks og farer fra hinanden. Han står længe uden at sige et ord. Bare stirrende på dem. Går så nogle skridt henimod dem og siger langsomt til SYLVIA)

Vore heste står udenfor porten, Sylvia. Gå ned og vent mig der. Jeg lover dig at komme efter om et øieblik. (Trækker sit sværd.) Det var kun et ord, jeg havde at sige denne herre — i enrum.

(ORM og BJARNE ud tilvenstre.)

OTTENDE SCENE

(SYLVIA står et øieblik som forstenet. Løber hen til døren tilhøire. Stanser. Jamrer smertelig med hænderne for ørene. Lader hænderne synke og står ganske stiv og ubevægelig. KUNZ listende ind fra baggrunden, står et øieblik stille og ser på SYLVIA. Går langsomt hen bag hende, knæler og kysser hendes hånd. SYLVIA farer sammen, trækker hånden til sig i væmmelse, da hun ser KUNZ.)

KUNZ
(reiser sig, gjør en grimase)

Hæhæ — gjorde det så ondt. — Å, I venter kanske nogen — hvad? (Pause.) Kommer han ikke — hvad?

SYLVIA
(pludselig — febrilsk)

I var altid min ven, Kunz. — Ikke sandt? Jo, jeg ved det. I må hjælpe mig, Kunz!

KUNZ

Såså! Så man trænger til mig. Det er en anden sag. Ja, se da kan vi jo altid tales ved. Nu?

SYLVIA

Å — gjør ikke nar! Ikke nu! Jeg er så ulykkelig, så ulykkelig. Hav barmhjertighed med mig, jeg beder Eder.

KUNZ

Barmhjertighed? Hvad er det? Jeg forstår sandelig ikke. Barmhjertighed? Kunz har aldrig følt noget, som kunde kaldes med et sådant navn, fru Sylvia.

SYLVIA

Å, kan I ikke, kan I ikke. Jeg vil takke Eder hele mit liv.

KUNZ
(hårdt og hånlig)

Jeg gik om iaften og søgte lidt kjærlighed — fru Sylvia — en ganske liden smule kjærlighed, slig som jeg har gået om hele mit liv og søgt. Og jeg var meget ulykkelig, fru Sylvia, og når man er meget ulykkelig, er man ikke kræsen. — O, bare et smil, bare et nik, bare et kys som balsam for min forsmegtende sjæl! Vær barmhjertig, bad jeg — jeg er så ulykkelig, jeg vil takke jer hele mit liv. Men der fandtes ingen, der havde lidt kjærlighed tilovers for mig — ikke så meget som et kys, ikke det mindste smil. Så gik jeg til gadens billige kvinder — tilgiv, fru Sylvia — jeg har ikke lov til at være kræsen, og min sjæl forsmegtede. Og jeg bad hende om barmhjertighed; for slige kvinder pleier ellers at være overdådige med barmhjertighedsgjerninger. Da slog hun mig på min pukkel og lo. (På knæ.) Barmhjertighed, barmhjertighed, elskede fru Sylvia!

SYLVIA

Å, hvor kan I spotte nu. (Tager ham i hånden.) Hør! Min mand og ridder Bjarne er dernede i haven.

KUNZ

A — h? Alene — sammen — i haven. Hm, hm!

SYLVIA

Ja, og jeg ved ikke, hvad jeg skal gjøre! Jeg dør af angst. — Jeg holder det ikke ud. — Jeg tør ikke se ud, tør ikke høre efter. — Å — gå derned, Kunz, for Guds skyld — hjælp, hjælp!

KUNZ

Hjælpe — jeg? — Men hvordan? Aha. Jeg forstår. Jeg skal kanske stikke den ene — sådan — bagfra — hvad?

SYLVIA

Gjør, hvad I selv synes! Men straks — å straks!

KUNZ
(sagte)

Men hvem skal jeg hjælpe, fru Sylvia?

SYLVIA
(stille)

Hvem?

KUNZ

Ja. — Hvem skal jeg stikke. Den ene — eller den anden?

SYLVIA

Du store Gud, hvor I har onde øine, som I står der.

KUNZ

Javist, javist er jeg ond. Haha. Og alligevel — jeg kunde alligevel have lyst til at øve lidt barmhjertighed. Det vilde klæde min ondskab så forbandet godt. Haha!

SYLVIA

Vil I —! Å — vil I —!

KUNZ

(går ud af døren tilvenstre. Straks han er forsvunden, høres hans stemme)

Halloi! Der ser jeg dem.

SYLVIA

(i åndeløs spænding)

Hvad ser I? Sig det.

KUNZ

Hei, hvor de slås. — Kan I ikke høre, hvordan sværdene klasker mod hinanden?

SYLVIA

Nei, nei. — Å hvad ser I mere?

KUNZ

Der brænder to fakler i trærne over dem. Uf, se der! Det gjaldt næsten dit hoved, min kjære hr. Bjarne. Au, se der igjen!

SYLVIA

Å, han må ikke dø, han må ikke dø.

KUNZ
(lynsnart ind)

Hvem?

(Et skrig høres.)

SYLVIA
(synker overende på en løibænk)

Å min Gud, min Gud!

KUNZ
(udefra)

Farvel, ridder Bjarne! Hoho, som du spreller, gamle ven. Kom ud, skal I se, fru Sylvia. Hvad? Vil I ikke? Herregud, I får da vise den stakkels døende en sidste ære. En liden håndsrækning — hvad?

(Musiken nærmer sig.)

BJARNE
(stormer ind)

Sylvia!

SYLVIA
(skriger)

Bjarne! (I gråd.) Å, at du lever, at du lever!

(Musik. Optoget og sangen fra første akt.)

BJARNE

Lad os danse, Sylvia. Lad os kranse os med roser. Lad os danse livet imøde!

(De går omvundne af blomsterguirlander i spidsen for toget. Hele optoget ud tilhøire. KUNZ ligger tilbage næsegrus over en løibænk. Hans legeme ryster som i gråd, men ikke en lyd høres.)

Teppet falder.

ANDEN AKT

Der er gået mange år siden den foregående akt. SYLVIA er blevet fyldigere, pragtfuld. RIDDER BJARNE derimod luder med hovedet og skotter sig ængstelig omkring. Han går klædt mørkt og ikke helt ordentlig. Håret er vokset, der er nogle grå stænk ved tindingerne. Den høire arm har han altid stukket ind på brystet.

SCENEN er en sal. Baggrunden er afdelt: den ene halvdel tilhøire åben ud mod en stor park i aftenbelysning. Bagenom parken sees havet — skinnende i solnedgangen. På baggrundens anden halvdel, altså tilvenstre, et smårudet gittervindu. Langs væggene bænke. Tilhøire en skjænk og et bord, hvorpå boller og krus. Hylder med lignende gjenstande på væggene. Døre tilhøire og tilvenstre. SYLVIA sidder på en stol ved baggrundsåbningen. — Hun ser sværmerisk ud over aftenlandskabet.

FØRSTE SCENE

(Langt borte høres GIOVANNO synge)

Min ungdoms sølvblanke båd,
stævn stolt gjennem livets solskin og gråd;
men glid ganske stille
ind i den milde
længselsfulde juniaftens fred.

Og vug du de deiligste
drømme, jeg ved,
så stille afsted
over sagtelig mumlende vover
didhen, hvor min elskede sover.

Når natten gjør livet så lyttende og tyst,
da stiger en sang ifra jordens bryst
med toner ifra evige tider.
Min elskede, hører du sangens ord:
«Salig kun den, som på elskoven tror,
salig kun den på vor usle jord,
som elsker og jubler og lider.»

Det hvisker ifra skove, og det nynner over vang,
alverden synger den samme sang,
ak, vilde blot du til den lytte!
Min elskede, jeg har dig så inderlig kjær,
jeg vilde være dig ganske nær
og stryge din pande så hvid og skjær
og evig mod sorgen dig beskytte.

ANDEN SCENE

BJARNE

(ind fra høire. Stanser — studser — lytter til sangen et øieblik. Ser på SYLVIA. Går hen til bordet, skjænker hurtig i et krus. Drikker lidt — stanser — ser på SYLVIA. — Hun vender hovedet ganske tilfældig — han drikker — hun rykker hovedet hurtig tilbage. Da sangen er forbi, går han langsomt hen imod hende. Hun sidder med hånd under kind —

drømmende, urokkelig. — Uden at sige et ord vender han sig og går mod venstre. Han ser den røde kappe ligge slængt over bænken. — Farer sammen. — Løfter den forsigtig op, lægger den atter ned. — Siger endelig med behersket stemme)

Hvad skal dette betyde? (Taushed.) Hvad skal dette betyde, Sylvia?

SYLVIA

(vender hovedet om, ser — dreier det langsomt tilbage. Siger sløvt)

Du kan jo selv se. Det er jo Orm Galles gamle kappe.

BJARNE

Javel! Jeg kan selv se det. Men — men — —

SYLVIA

(vender sig helt om på stolen. Hårdere)

Det var den kappe, du bar mig bort i — den gang. Har du glemt det?

BJARNE

Jeg har ikke glemt det.

SYLVIA

Det er længe siden, Bjarne. — En hel, tom evighed.

BJARNE

(sagte)

Hvem har bragt denne kappe hid?

SYLVIA

Giovanno og jeg fandt den på det mørke loft. Han syntes den var kuriøs, og vi tog den med os ned.

BJARNE
(med betoning)

Hm. Giovanno og du fandt den — sammen — på det mørke loft.

SYLVIA
(vredt, koldt)

Ja. Vi fandt den på det mørke loft — sammen — hører du? sammen!

BJARNE

Jeg hører.

SYLVIA
(reiser sig truende)

Og hvad så! Hvad er det du går og lurer efter? Du sniger dig omkring på bløde sko. — Du lytter i krogene, så dit ansigt bliver gråt og dine øine grønne. (Ud.)

BJARNE
(ser efter hende)

Hm.

TREDJE SCENE

(Man hører nogen hauke bag scenen.)

BJARNE
(hen i baggrunden)

Hei der! Hvor skal I hen?

KUNZ
(bag scenen)

Hei der! Hvad brøler du efter? Sig mig heller, hvor jeg skal finde stien. Jeg står tilknæs i den fordømte efeu.

BJARNE

Hold jer tilhøire, så finder I stien. (For sig selv.) Hvor har jeg hørt denne stemme før?

KUNZ
(et øieblik efter, idet han kommer opad trappen i baggrunden)

Sacramento, for et vildnis. Jeg kjender endnu, hvordan efeuen kildrer mig opad leggene. Hihi!

BJARNE

Kunz! Kunz! Er det dig?

KUNZ
(studser og betragter BJARNE)

Hvad! Dette er jo Jakobs røst, men hvad er det for et Esaus skabilken? — Bjarne! Du hellige jomfru! Bjarne! Skal dette forestille dig?

BJARNE

Du synes ikke, jeg ligner den ridder Bjarne, du kjendte?

KUNZ

Ligner? Hå jo — bevares! Du går på to og taler omtrent som et menneske. Men — denne behårede pommeranz mellem dine skuldre, og denne lille vom, hahaha! gamle ven —! Denne lille vom! Dikkedik!

BJARNE

Nå, så har ialfald ikke du forandret dig, kan jeg høre.

KUNZ

Nei, ikke sandt? Jeg har holdt mig ganske godt? Min ryg er lige frodig, og min figur lige bedårende.

BJARNE

Og din tunge lige skarp.

KUNZ

Ah! Du mener, at min ånd er lige spillende? Javist, javist. Men jeg stod netop og tænkte på vin. — Og se der står pludselig et krus. Mange tak, det skal smage. (Drikker.)

BJARNE

Haha! Du' er den samme kuriøse spitsbub som før. — Fortæl mig nu, hvor du har været alle disse år.

KUNZ

Aa! Hvad siger ikke den tungsindige digter: Spørg heller himlens skyer og havets vilde vover. Og hvad siger ikke vi gamle latinere: Ubi bene ibi patria, hvilket frit oversat lyder således: Skidt i det hele, når man bare har en god fordøielse. —

BJARNE

Nå, du er nok filosof endnu, kan jeg høre.

KUNZ

Filosof? Huf nei — har du nogensinde seet en kat rende rundt efter sin egen hale? Det er meget snurrigt at se, men ikke desto mindre et tro billede af filosoferne. De kan inddeles i to arter: De, der får fat i halen, og de, der ikke får fat i halen. Jeg ved ikke, hvilken art er den løierligste. — Skål! Jeg fik ialfald ikke fat i den, men så holdt jeg op itide.

BJARNE

Og nu reiser du ganske alene omkring i verden?

KUNZ

Alene? Nei, min høitærværdige potentat! Vi er tre tilhobe. Tres faciunt collegium, ved du. Vi er tre forlorne sjæle, som er komne udenom alt livets alvor og bedrøvelse, som har begrebet livets store spøg, og derfor lader solen spille og jorden trille, ganske som den har lyst til.

BJARNE

Men hvad er det da, som har bragt Eder til så underlige resultater?

KUNZ

Hvilket spørgsmål af en gammel junker! — Selvfølgelig kvinder. — Hvad ellers? Det er kvinderne, som gjør os til helte, og kvinderne, som gjør os til slyngler. Thi, var det ellers umagen værd at være nogen af delene?

BJARNE

Haha — men dine venner? — Hvad har nu kvinderne gjort dem til? Det ene — eller det andet?

KUNZ

Ingen af delene, Eders herlighed. — Thi efterat de til forskjellige tider har været begge dele, så er de nu — som jeg før sagde — komne udenfor det hele og har begrebet livets store løier.

BJARNE

Men da må de virkelig have behandlet sine kvinder uforstandig.

KUNZ

Ja visselig. — Den ene gik det galt, fordi han pryglede sin kvinde, den anden, fordi han ikke pryglede hende. Så de har visseligen begge behandlet sine kvinder uforstandig.

BJARNE

Haha! — hvor det glæder mig at træffe dig igjen. Din tale opfylder mit sind med en sund og bitter lystighed. Bliv hos mig en tid, Kunz. — Eller må du kanske tilbage til dine kamerater? Hvor er de henne?

KUNZ

O, spørg mig ikke! De faldt hver i sin grøft. Ser du, onde mennesker skjænkede dem ond vin. Nuvel — du forstår: Hinc illæ lacrymæ.

BJARNE

Ja — men hent dem! Bliv hos mig alle tre! Jeg trænger til mennesker, liv, larm, lystighed.

KUNZ

O, du min yndighed! Jeg iler! Jeg flyver! (Stanser.) Du! Pst! Kom hid! Hvem er det, som går der?

BJARNE

Det er Sylvia.

KUNZ

Ah! Det er Sylvia. Så det er Sylvia. Og han — den spraglede —?

BJARNE

Det er en fremmed sanger — Giovanno.

KUNZ

Aha! Det er Sylvia. Og det en fremmed sanger. — Han er vist smuk. Og ung. Silken skinner om ham i halvmørket.

BJARNE

Ja — slige sidensvanse behager altid kvinderne mest.

KUNZ

Haha, du gamle sidensvans! Du er kanske selv bleven noget luvslidt, det kan man straks se og høre. Nuja — sådan går det. Bjarne, du er min ven. Jeg forstår dig, kan du tro. Ræk mig din trofaste hånd. (BJARNE rækker ham sin venstre hånd.) Lad mig dog trykke din trofaste høire.

BJARNE

Jeg har ingen anden end denne.

KUNZ

Men hin heltehånd, hvormed du fældede den drabelige Orm Galle?

BJARNE
(ser ud i haven efter SYLVIA)

Nei, de gik forbi. Her er vel ingen, som kan høre os. (Ser sig om.) Kunz — jeg fældede ikke Orm Galle i tvekamp.

KUNZ

Ikke det? Men hvad går der af dig? Du ser ud, som du stod og værkede efter at fortælle mig noget. Sig frem, lille ven, sig frem til din gamle, trofaste kamerat.

BJARNE

Ja, jeg har noget at fortælle dig. — Ikke fordi det er dig netop, ikke fordi jeg stoler på dig, ikke fordi jeg tror dig sålangt, som din skygge når, du gamle hallunk.

KUNZ

Bevares, bevares.

BJARNE

Men fordi jeg engang bliver træt af at nævne en hemmelighed i tankerne, eller sige den høit ud

i den tomme luft; — fordi der er en hvile ved at vide, at et andet menneske —

KUNZ

Javel, ja! Spring alt det sludder over.

BJARNE

Jeg fældede ikke Orm Galle i tvekamp. Jeg snigmyrdede Orm Galle. Jeg snigmyrdede Orm Galle. Jeg snigmyrdede Orm Galle.

KUNZ

Aha. Ser man det.

BJARNE

Han bar et stort slagsværd, jeg en smekker junkerkårde. — Jeg elskede, han stod mig i veien. Derfor måtte han dø, thi jeg vilde leve.

KUNZ

Selvfølgelig, for fanden. — Og hvad så?

BJARNE

Jeg snigmyrdede ham. Jeg rendte pludselig ind på ham, stak kården ind i brystet på ham — langt, dybt ind — stak, stak —

KUNZ

(trækker på skuldrene)

Nåja — bah — var det alt! Det sker jo til hverdags på landeveien.

BJARNE

Nå — hør videre! — Da han veltede sig på jorden i en skjælvende klump — fældet, døende — Kunz! Da greb Orm Galle mig i armen — fingrene skruede sig sammen i dødskrampen — de blev som stålpigge, der borede sig dybere og dybere ind i muskelen. Jeg vred mig for at komme løs, men kunde ikke. Fingrene trængte længere og længere ind, som om de vilde knuse sig tvers igjennem benet. — Jeg måtte hugge den forfærdelige hånd af.

KUNZ

Det burde du have gjort straks. Nå —! Og så var det, du kom tilbage til salen — strålende som en helt — og modtaget af den lykkelige enkes åbne arme. Haha — jeg ser dig endnu.

BJARNE

Der er endnu mere, Kunz. Thi Orm Galle kom igjen — hver nat i drømmen kom han, hans fingre borede sig som stålpigge ind i kjødet, indtil jeg vågnede med et skrig.

KUNZ

Huf, da! Det var fælt. Jeg skal rolig kunne se på, at ti landsknegte kommer imod mig — men et eneste spøgelse — nei, huh!

BJARNE

Han kom igjen i mange år hver eneste nat. Og snart kjendte jeg også om dagen den dødes hånd. Og tilsidst —

KUNZ

Tilsidst?

BJARNE

Tilsidst visnede armen —

KUNZ

Fy for al landsen for en ekkel geschichte du der fortæller mig.

BJARNE

Forstår du så, at jeg længes efter vild larm, efter lystighed? Kunz, hent dine kamerater. Synger de ikke viser, rå viser med omkvæd til at skråle ud? —

KUNZ

Bevares, alle slags landeveisviser —

BJARNE

Det er godt, lad dem komme straks. Jeg følger dig et stykke på veien.

KUNZ

Hu — ja jeg længes også tilbage til deres velsignede sjæle. De er kommet over slige usunde

fornemmelser som dine. Huh! Jeg troede, jeg også var kureret; men dine spøgelseshistorier — — Nuvel — to-tre kander vin, så tænker jeg nok — hei! tralala! (Ud.)

FJERDE SCENE

(SYLVIA langsomt ud fra høire, GIOVANNO lige efter hende. Han er ung, bleg, melankolsk, iført prægtige klæder, og med en luth over skulderen. SYLVIA stanser, læner sig til pillen i baggrunden, ser udover.)

GIOVANNO
(stille hen til hende)

Nu kommer natten, Sylvia. — Kommer I? (SYLVIA dreier hovedet hen imod ham, ser taus på ham.) Disse to øine! Bare sorg, sorg!

SYLVIA

Å, Giovanno — alt er jo ikke andet! Vore øine er forvildede. — Vi stunder i lange år efter noget, der stråler for vor sjæl som en høi glæde. Men har først vor hånd rørt derved, bliver det bare sorg, sorg.

GIOVANNO

Slig må I ikke tale, Sylvia. Å, tro ikke, at jeg vil føre jer ud under en himmel, der altid smiler. Jeg vil kun føre jer bort fra et liv under en himmel, som altid er grå. — Men spørger I

hvorhen, da kan jeg kun svare: Ud i stormene, Sylvia — ud i de store regnbuer.

SYLVIA

Ja. Ja. Således er det ret. Hvor I er god, og hvor varsomt I leder mig. — Å — hvorfor har jeg ikke truffet jer før? (Pludselig sterkt.) Jeg hader alle de år, jeg har levet. Jeg forbander hver gang, jeg lo. Engang var jeg rig, Giovanno. Å, hvor gjerne vilde jeg ikke have skjænket jer al min rigdom, al min deilighed, alt — alt. Nu er der intet tilbage. — Om I vidste, ja, om I vidste, hvor gammel og forbitret og fattig jeg er blevet inderst inde.

GIOVANNO

Jeg vilde aldrig have truffet jer før. Thi jeg elsker ikke de unge kvinder, hvis sind er gjennemsigtige som en solskinsdag. (Knæler ned for hende.) Jeg elsker dig, du underlige, fordi du ligner en stor, blodrød aften. Din sjæl ligger i et besynderligt halvmørke, og rundt om i halvmørket hører jeg det græde, men ingen kan se, hvor gråden kommer fra, eller forstå, hvorfor den kommer. Men kom så engang glæden over dig — å Sylvia — da måtte det være som en blank, umådelig ild mod den dunkle aftenhimmel — en forfærdelig ild, der måtte fortære din sjæl og min.

SYLVIA
(stille, glødende)

Ja, den, som kunde brænde, brænde.

GIOVANNO
(reiser sig — hen til hende)

Se havet, hvor det blusser! Føl natten, hvor den er hed. Hør, hør, hvor hele verden bruser forbi os! — Kom! (BJARNE ind fra venstre. GIOVANNO et trin ned ad trappen. Sagte.) Kom!

(SYLVIA taus, ubevægelig, lænet mod karmen. GIOVANNO forsvinder ned i haven. Man hører hans luth klinge fjernere og fjernere.)

FEMTE SCENE

BJARNE
(går hen til SYLVIA, siger med høi, hård, lidt hæs stemme)

Du gjorde mig uret i det, du sagde, Sylvia.

SYLVIA
(ligegyldig sløvt)

Hvilket —? Hvad mener du?

BJARNE

Jeg lytter ikke i krogene. Jeg lurer ikke på dig. Det er ikke sandt.

SYLVIA
(ligegyldig)

Så —!

(Taushed.)

BJARNE
(stille)

Hvor langt borte du står fra mig nu.

SYLVIA

Ja. (Retter sig pludselig, knytter hænderne, stamper i gulvet og siger sterkt og harmfuldt.) Ja!

BJARNE

Du lukker dig sammen. Du går omkring som en mørk gåde.

SYLVIA
(roligere)

Kan hænde, du har ret. — Der er en gåde ved mig. Der er en gåde ved alle kvinder. Og aldrig vinder nogen mand en kvinde helt, uden han trænger ind i hendes hjerte og løser denne sidste gåde. Det har du aldrig gjort, Bjarne.

BJARNE

Og altså heller aldrig eiet dig helt?

SYLVIA

Nei.

BJARNE
(bittert)

Jaså. Haha, oprigtig er du ialfald. Sandelig, da må jeg have været en nar i alle disse år. Thi sent og tidlig har jeg søgt at tyde hver sorg, som

drog gjennem dit sind, og at lytte de sidste hemmeligheder ud af dine øine — og nu —

SYLVIA

Forsøge, ja — du forsøgte.

BJARNE
(i stigende indædt harme)

Men Sylvia, har du da aldrig et øieblik tænkt på, at hvert menneske har et hjerte, og hvert hjerte sin gåde?

SYLVIA
(ligegyldig)

Måske!

BJARNE
(som før)

Selv en mand, Sylvia, selv en mand. Selv en mand kjender til denne inderste smerte, pines af den, martres, radbrækkes. (SYLVIA smiler og trækker på skuldrene.) Ja, smil, smil bare! En mand — haha! I forlanger, at en mand skal være en helt, selv om grunden glider bort under ham, og afgrunden åbnes for hans fødder. I ved ikke, at også en helt bliver svimmel. — Aner kanske du, Sylvia, at jeg har båret rædslen på min nakke og angsten i min sjæl i mange år! Men rakte du mig en hånd? Tænkte du en tanke derved i alle disse lange år?

SYLVIA
(i iskold forundring)

Spørger du mig om dette?

BJARNE
(som før)

Ja, jeg spørger dig. Ved Gud — endelig engang spørger jeg dig.

SYLVIA
(hårdt)

Og jeg svarer dig: Ja, jeg forlanger. Jeg forlanger af den mand, jeg elsker, jeg forlanger af ham, at han skal være en helt selv ude på afgrundens rand — med brådybet for sine fødder. — Men af dig forlanger jeg ingenting.

BJARNE
(stille)

Det er forfærdeligt. Jeg står her, og du står der. Men i dette øieblik er det, som var du mig fjernest af alle mennesker.

SYLVIA

Ja. Det er, som du siger. Jeg står her, og du står der. Men det er, som jeg aldrig skulde have kjendt dig. Der var en tid, da jeg hadede dig. — Nu hader jeg dig ikke mere. Jeg føler slet intet, når du kommer, eller når du går. Slet intet. Mit hjerte har aldeles glemt dig, ridder Bjarne.
(Ud tilvenstre.)

SJETTE SCENE

(Det er blevet skumring. GIOVANNO hurtig ind fra baggrunden. Stanser, ser sig om. Opdager ikke BJARNE, der står ved bordet i forgrunden.)

BJARNE
(med stigende lystighed)

I søger nogen, unge herre?

GIOVANNO

Ah, er det jer, ridder Bjarne. Jeg saa jer slet ikke i mørket.

BJARNE

I tager feil af veien, Giovanno.

GIOVANNO

Tager feil af veien? — Men hvordan kan I da vide, hvor jeg vil gå hen?

BJARNE

Haha! Det er rigtig! Jeg kjender min egen ungdom igjen. — I rører sandelig ved mine hjertestrenge, unge herre. Denne kneisen med hovedet — sådan! — Og dette stolte blik — sådan! — Og så disse bedrøvelige sange, I synger, unge herre! I skulde bare vide, hvordan vandet driver mig af øinene, når I stemmer op dernede i parken.

GIOVANNO

I er meget lystig iaften, ridder Bjarne.

BJARNE

Javist, javist, jeg er en gammel lystig fyr — har I ikke forstået det? Ikke rigtig fin — lidt rent ud sagt — rå — hvad? Eller ikke så lidet rå endda, kanhænde. Er det ikke så? Men, o min kjære unge herre, foragt mig ikke derfor. Jeg holder så meget af jer. Jeg vilde saa gjerne være en faderlig ven og rådgiver for jer. Og sig mig nu ganske oprigtig: I er ikke ganske lykkelig — hvad? I er ikke ganske lykkelig, unge herre?

GIOVANNO

Hvad vilde I svare, hvis jeg spurgte jer, om I var?

BJARNE

Bravo, bravo! I sandhed vel turneret. — O hvor jeg elsker denne fortryllende ungdom, og hvor man ønsker at retlede den kjære unge, når han tager feil af veien. — Thi det gjør I, Giovanno. Den vei skal I gå for at træffe den, I søger. Forbi den røde kappe på bænken der — den, som I fandt på det mørke loft idag. I syntes, den var kuriøs — ikke sandt? Hvordan jeg ved det? Oh! — man ved alt, i min alder bliver man alvidende.

Og se nu denne røde farve, den er virkelig ualmindelig. Der er store pletter på kappen, skal jeg sige jer, unge herre. Store pletter; men de kan slet ikke sees, for de er blodrøde, unge herre, blodrøde som kappen selv. — Se nøie på den, når I går forbi, og hvis I finder behag i farven, så skal I arve kappen efter mig. Den kan jo være god at have, om det engang skulde trænges, unge herre.

GIOVANNO

Når I nu bliver alene med jer selv, vil I også da være lige lystig? (Går tilvenstre.)

SYVENDE SCENE

(BJARNE ler efter ham. Fjernt fra baggrunden høres en sækkepibe. BJARNE går hen i baggrunden. Man hører KUNZ's stemme, skrålende, kommanderende. KUNZ dukker op af trappen. Senere CLAUS SÆKKEPIBER og PITTER DINGELDANGEL med sin skalmeie. CLAUS er umådelig fed og glinsende, PITTER derimod tynd og sørgelig. Han hænger i regelen med hovedet og har for vane at sutte på en finger. Er sjelden ganske stø på benene.)

KUNZ

Her kommer hele kollegiet. (Til CLAUS, hvis sækkepibe pludselig sætter i en lang, bedrøvelig tone.) Hys da, Claus, dit bæst! Hører du! Hold op, eller jeg stikker hul på både dig og din griseblære.

CLAUS

(som endnu er i trappen)

Holde op — jahada. Kunde sagtens holde op, ja. Der er bare så fandens meget blås igjen inde i vommen. Jahada. Sligt blås, ja.

KUNZ

(taler ned ad trappen til dem)

Kom op her da. Holløi, du Pitter Dingeldangel, tag dine tær iagt i trappetrinene.

(De to kommer op. CLAUS smilende med sækkepibe, PITTER vraltende med sin skalmeie hængende ved siden. Da han ser BJARNE, bliver han frygtelig generet og putter straks fingeren i munden.)

KUNZ

(til PITTER)

Så, nu var du flink, du klarte dig jo rigtig galant. Men hold dig nu pent på benene og knæk ikke overende. Æh — har du nu fingeren i munden, din gris! Ud med den! Ud med den! Så.

BJARNE

Godaften og velkommen!

KUNZ

(med et skrabud)

Må jeg nu have den ære at forestille Deres velbårenhed for disse to kavalerer. — Denne her er Claus Sækkepiber — min allerfedeste ven, barn af bekjendte forældre og fader til mange ubekjendte

børn. Claus — træd frem og gjør din reverentz, slig som du engang lærte af din høiadelige moster.

CLAUS
(slår ud med hånden, bukker og skraber og ler meningsløst)

Haha — stor ære, Deres herlighed. Hehe — vores ven Claus — hehe — lidt af en spasmager — ikke sandt? Lidt af en spasmager — men forøvrigt — hehe.

BJARNE

Vær hjertelig velkommen. Min ven Kunz har fortalt mig, at I ikke har noget imod et godt glas vin?

CLAUS

Nei, kors! Haha — nei, kors bevares, Deres nåde.

BJARNE

Og at I gjerne synger viser.

CLAUS

Nå — jahada —

BJARNE

Viser med mange nederdrægtige ord i — hvad?

CLAUS

Au, au — har han sagt det — hahaha — den satans Kunz —

KUNZ

Hold din mund og træd af. Den dér var altså Claus Sækkepiber. — Og her er den anden — hei, Pitter, ret i ryggen, Pitter, og hæng ikke med hovedet, Pitter, det bliver nok værre, Pitter. Æh, æh, vil du lade være; vil du lade være at sutte på din skidne finger, siger jeg! — (Bukker for BJARNE.) Dette sørgelige subjekt, et talende vidnesbyrd på drukkenskabens følger, dette sørgelige subjekt, Deres velbårenhed, går omkring som en gåde. Thi ingen har i de år, jeg har kjendt ham, truffet ham ved sans og samling, hvorfor han også har erhvervet sig hædersnavnet Dingeldangel.

BJARNE

Vær også I hjertelig velkommen, Pitter. (PITTER hænger med hovedet, stirrer og sutter.) Og lad os så tømme det første krus på mange glade dage og mange vilde nætter.

(CLAUS råber hurra. De drikker.)

PITTER

(hoster og rømmer sig. Ser ned i kruset og siger med tyk, grødet stemme)

Huha! Det gjorde godt, der det kom!

BJARNE

Så drikker I kanske gjerne et krus til med det samme?

PITTER

Sågu. Jeg siger altid: En skal æde, til det gjør ondt, og en skal drikke, til det går rundt. Huha. (Drikker.)

KUNZ

Pitter, Pitter! Din næse, din deilige næse. Ak, jeg ser jo allerede, den begynder at skinne. Og nu, kjære Bjarne, — nu, da vi alle kjender hinanden, siger jeg dig, her er en forbandet hede herinde — hyh — pyh! Og jeg observerer et lidet hvidt lysthus lige her nedenfor — åh — et yndigt dueslag — skabt for sommernattens milde drømme. Kan du tænke dig et mere passende sted for slige ædle sjæle som vore? Hvad, om vi satte os derned, indtil nattekjølingen kommer i luften?

BJARNE

Javel — lad os tage krus og kander med. Jeg går foran og viser veien.

KUNZ

Hei, Claus, pust nu i din griseblære, så vi kan få takt i vore møre ben.

(CLAUS spiller — de går ud i baggrunden.)

OTTENDE SCENE

(SYLVIA og GIOVANNO ind fra høire. SYLVIA går langsomt nogle skridt foran GIOVANNO. Læner sig til søilen i midtgrunden, ser ud i måneskinnet. — Nogle øieblikkes taushed. — SYLVIA ryster på hovedet.)

SYLVIA

Nei, det er ikke det. — Jeg er ikke ræd, Giovanno. Hverken for nød eller sorg. Thi jeg tror, Giovanno, jeg tror, at den fælles glæde bare kan få menneskenes pulsslag til at slå i den samme takt. — Men den fælles smerte, den blander menneskenes hjerteblod.

GIOVANNO

Sorg eller glæde! Ligemeget! Jeg elsker, når hver dag stråler frem af ens liv som en ny ukjendt blomst, hvis duft og farve hver morgen er anderledes, end den var igår.

SYLVIA

(med stille, stigende lidenskab)

Ja, ja — giv mig disse brogede dage, Giovanno. — Jeg vil gå med dig ind i alt! — Å, bare bort fra disse endeløse år, der drysser forbi en som visne blade. — Blodet står stille omkring mit hjerte og surner. (Vild.) Lad mig føle det bruse i årene, Giovanno, om det så skal være gift og kval, som jager det afsted.

GIOVANNO

Hvor du er stor og forfærdelig nu! Du står som en flamme i måneskinnet.

SYLVIA

Og når jeg nu går med dig iaften, Giovanno, tro ikke da, at jeg går med dig som et nyfigent barn. Jeg søger, Giovanno, jeg søger alle mine levedage. Jeg er ikke ræd for at dø, jeg er bare ræd for at dø, før jeg har fundet det, — det, som jeg må finde. Engang, da jeg var ung, lå det langt inde i min sjæl som en lys drøm, så lys som måneskinnet i nat. Nu, da jeg ikke er ung længere, nu er den hvide drøm bleven en blodrød angst.

(Pause.)

GIOVANNO

(sagte)

Du blev så bleg. — Det er, som dit ansigt langsomt forstenes.

SYLVIA

(stille, angst)

Jeg blev så ræd.

GIOVANNO

Hvorfor blev du ræd?

SYLVIA

Jeg ved, at efter dig er der intet mere. (Griber ham i armen.) Hvis heller ikke du kan? — Hvis du ikke kunde? Hvad da, Giovanno? Har du tænkt på det?

GIOVANNO

Ja.

SYLVIA

Hvad vilde du da gjøre?

GIOVANNO
(stille)

Jeg vilde dræbe dig, Sylvia.

SYLVIA

Dræbe mig —! (Stryger med hånden hen over brystet.) Dræbe mig —! Ja. (Jublende.) Ja! (Brister grædende sammen på gulvet i skyggen.) Giovanno — å Giovanno!

GIOVANNO

Og nu må vi afsted. (Tager ORM GALLES kappe.) Men lad os tage kappen med, det er koldt, natteduggen falder i græsset. (Stanser, lytter.) Hys! der kommer nogen! Lig ganske stille. (GIOVANNO slår kappen om sig. Han står i måneskinnet, som falder ind gjennem gittervinduet.)

NIENDE SCENE

BJARNE

(ud fra baggrunden. Bærer en lygte i hånden. — Går hen til skjænken i forgrunden tilhøire, hvor han sætter lygten fra sig. Kommer i det samme til at se sig om. Opdager den mørkerøde skikkelse i måneskinnet. Farer sammen. Står et øieblik ubevægelig, forsøger at tale, kan ikke. Endelig hvisker han hæst, stødvis)

Hvem står der —? Orm Galle! Er det dig, Orm Galle? Hvad vil du mig? — Hvad vil du mig? Er det altid hevn? Bare hevn? Skal du altid have mere, mere? (Tramper i gulvet, springer et skridt frem, skriger som en rasende.) Hvad vil du mig, satan? Er jeg ikke pint nok nu snart? (GIOVANNO træder ud af måneskinnet og forsvinder i skyggen.) Han forsvandt! (Skjælver og stønner.) Han forsvandt! — Å, her er forfærdeligt! — Hele verden er fuld af forfærdelse! (Springer med et sæt ud af baggrunden, skrigende af fuld hals.) Kunz! Hei! Hei! Hei! Kom hid! Hei! Kunz!

TIENDE SCENE

GIOVANNO

(frem i månestriben igjen)

Sylvia, kom, lad os skynde os!

SYLVIA

(reiser sig ind i månestriben. Nikker ud i værelset)

Ræk mig din hånd, Giovanno! Vi går tryggere, når vi går to sammen! (De går.)

ELLEVTE SCENE

(Stemmer høres i baggrunden, under den første samtale sees ingen af de talende.)

KUNZ

Men hvad i alverden er det, som feiler dig? Du ryster jo over hele kroppen?

BJARNE

Der er en derinde.

KUNZ

Var det en, du var meget ræd for?

BJARNE

Ja, det var ham.

KUNZ

Fy for fanden! Ja da går ikke jeg først. Claus, du som er så tyk, gå du ind og se, om der er nogen derinde.

CLAUS

Gå ind og se. Ja — javel — ja. Men hør, hvis I tror, at der er noget spøgeri derinde, så går jeg ikke. Nei jeg gjør ikke.

KUNZ

Tror du kanske spøgelserne gider røre ved din brede fleskevom?

CLAUS

Jahada -- jeg har været ude for det en gang før. Engang så jeg en mand i bare skjorten, og hovedet bar han saagu under armen. Fy! Den gangen fik jeg kvalme i tre dage. Ja le du bare, Kunz. Jeg er da også et slags menneske.

KUNZ

Så du, Pitter. Du er da vel ikke ræd, Pitter?

PITTER
(fuld og gemytlig og truende)

Spøgelser sa du, Claus. Hæhæhæ, nu lo jeg, så sandt jeg heder Pitter. Hvad rager de mig? Jeg bare spørger, hvad rager de mig? Hvad? Kommer de til mig — huha — jeg giver dem et spark bagpå — således —

KUNZ

Det er rigtig, Pitter. Gå nu bare.

PITTER
(skubbes af de andre op ad trappen. Raver ind på scenen)

Således —! (Sparker.) Jeg har et eget snit til at sparke spøgelser bagpå — de kan bare komme. Pst! Pst! er her nogen spøgelser her, så sig endelig fra, værsågod siger jeg. Holloj! her er en, som ikke er ræd. I skal få et spark — således, saa I skal fare lige lukt ned i hede helvede med

det samme. Huha! (Opdager lygten på skjænken.) Hvad er det? Der staar jo to lygter og skinner! Hihi — Gud ved forresten, men det kunde jo hænde, det bare var én. (Holder med fingeren på det ene øie.) Men jeg synes nu ganske tydeligt der står to. — Og der — oho! — der står en kande! (Skjænker i et krus og drikker.)

KUNZ
(udefra)

Nå, Pitter, finder du nogen?

PITTER

Ja, her var en; men der var ikke noget videre ved ham. (Drikker.) Så, — nu er jeg færdig med ham. Nu kan I komme.

TOLVTE SCENE

(BJARNE, KUNZ og CLAUS fra baggrunden. KUNZ bærer en lygte, som han sætter paa bordet. Alle sætter sig rundt det.)

BJARNE
(ophidset)

Kom med kanderne! Fyld krusene med frisk vin! Drik! Drik, til I ikke husker mere af dette forbandede liv! Og saa en sang — en vild sang, med et allerhelvedes omkvæd!

KUNZ

Javel — til tjeneste. Hvad slags vise skulde det så helst være, Deres velærværdighed?

BJARNE

Det er det samme. Lad den være lystig eller melankolsk — helst begge dele. Bare syng, syng, syng!

KUNZ

Aha! Vi er endnu i den høitidelige akkord! Op med din tudepind, Pitter Dingeldangel, så kan du sutte en stund på den istedenfor på dine fingre. — Og saa tager vi den gravitetiske. — En, to, tre — stem i! Glem ikke trimulanterne, Pitter, du er altid saa mageløs til at kvinkelere i forspillet! Saa! (PITTER akkompagnerer på skalmeien, KUNZ synger.)

Kjeldermester, kjeldermester,
fyld med vin det brede krus.
Lad os drikke, lad os drikke
os en stor og salig rus.
Og lad sorgen synke gylden
under vinens bølger ned,
og imorgen, når vi vågner,
lad da rusen vare ved.

Kommer atter hjertesorgen
skynd dig, fyld dit krus igjen.

Drik det ud og stil det hurtig
under tøndetuden hen.
Lad det læge, lad det dulme
hvert et saar, din kval har brændt,
lad din rus bestandig vare,
indtil livets dag er endt!

Når så døden hos dig sidder
i din sidste svære stund,
og hans lange knokkelhænder
sætter kruset for din mund:
O, den vin er sval og liflig,
o, den rus er dyb og sund!
Thi den sænker sjælen stille
ned paa evighedens bund!

(I det samme sangen ophører, lyder luthens toner fjernt borte.)

GIOVANNOS STEMME

Min ungdoms sølvblanke båd,
stævn stolt gjennem livets solskin og gråd;
men glid ganske stille
ind i den milde
længselsfulde juniaftens fred.

BJARNE
(reiser sig)

Hys, hvad er det? (Pause — luthen høres stadig i bag-grunden.)

GIOVANNOS STEMME

Og vug du de deiligste
drømme, jeg ved,
så stille afsted
over sagtelig mumlende vover
didhen, hvor min elskede sover.

BJARNE
(hen imod baggrunden peger ud, skriger)

Aa, se! Kunz se —!

GIOVANNOS STEMME

Når natten gjør livet så lyttende og tyst,
da stiger en sang ifra jordens bryst
med toner ifra evige tider.
Min elskede, hører du sangens ord:
«Salig kun den, som paa elskoven tror,
salig kun den på vor usle jord,
som elsker og jubler og lider.»

KUNZ
(reiser sig langsomt)

Nå! Hvad ser du for noget?

BJARNE

Se den hvide båd! Dernede i måneskinnet! Ser du hende! Aa Sylvia, Sylvia! (Styrter ud i baggrunden, medens sangen stiger.)

GIOVANNOS STEMME

Det hvisker ifra skove, og det nynner over vang,
alverden synger den samme sang,
ak, vilde blot du til den lytte!
Min elskede, jeg har dig så inderlig kjær,
jeg vilde være dig ganske nær
og stryge din pande så hvid og skjær
og evig mod sorgen dig beskytte.

(Teppet falder under sangen.)

TREDJE AKT

Markedsplads. — Morgen.

FØRSTE SCENE

(KUNZ og RIDDER BJARNE kommer fattige, forkomne og trætte ind. KUNZ har en sæk og en luth på ryggen.)

KUNZ

Pyh! — Sandelig kom vi frem i god betids. Men det holdt hårdt. Slig en bakke er tung at tage på fastende hjerte. Ak ja, det er godt at være fremme. (Sætter sig.)

BJARNE

Fremme ja. For idag. Men hvor skal vi hen imorgen?

KUNZ

Haha — du alvorlige sjæl. Hvem tænker på den dag imorgen og på, hvor vi da skal hen. Formodentlig did, hvor vore sultne maver lugter mad. Det er udlagt: til næste marked, hvor der

endnu findes medmennesker, som gidder høre på mine skjemtsomme viser. — Så, nu dækker vi bordet. Her er en deilig, fersk skalk fra iforgårs. Ser du, hvor fristende den ser ud? Kunde vi nu bare finde lidt af Vorherres velsignede kildevand, så var vi hjulpne.

BJARNE

Er dette alt, hvad vi har igjen? Men du selv da? Skal ikke du have noget?

KUNZ

Jeg har deilige smuler i mængdevis på bunden af sækken, og desuden er jeg mæt som en bisp. Haha — du må ikke tro, at Kunz er så ædel, at han giver sin sidste skalk fra sig, hvis han selv havde lyst på den.

BJARNE

Nuja — Pitter og Claus fortalte dog ofte fra den tid, I var sammen, om hvordan du — — —

KUNZ

Nævn ikke de to slynglers navne, ellers bliver det din egen skyld, hvis jeg ikke kan smage mad før middag.

BJARNE

Slyngler —? Håhå — de var ialfald ikke førsterangs. De var skrøbelige i alt, også som

skurke. Brave venner, sålænge jeg havde noget at give dem; men kan det egentlig forundre dig, at de gik sin vei, da der ikke var mere mad igjen? Sultne folk er nu altid lidt større slyngler end mætte.

KUNZ

Nå — det undrer mig netop ikke, men appetitten betager det mig såmen. Tvi —; spis nu den skalk, ridder Bjarne.

BJARNE

Som jeg sagde: sultne folk er nu engang lidt større slyngler end mætte. Se nu på mig: jeg er så sulten, at jeg spiser din sidste skorpe, uagtet hver bid svider mig i munden. Men idag skal det være sidste gang. Jeg går til nærmeste regiment og lader mig hverve som menig. — For pokker — min arm er jo frisk. Den dag, hun forlod mig, fik jeg jo min kraft tilbage. — Det var, som om skjæbnen syntes, at nu var brøden sonet — eller at jeg fra nu af skulde få straffen på en anden måde. Og når jeg nu engang er så fattig, at jeg ikke eier andet end min gode arm og mit gode sværd, så vil jeg dog hellere være en rideknegt i det første det bedste røverregiment end ligge dig til byrde og æde dit karrige brød.

KUNZ

Snak! Jeg åd sålænge din gode mad, og drak sålænge din gode vin, at det såmen kunde være på tide, om jeg øvede gjengjæld og trakterede dig med kildevand og skorper.

BJARNE

Nei, nu står dette fast. Og hvis de skulde vise mig bort og sige, at jeg var bleven for gammel, nåja, så kunde kanske mit sværd være mig til tjeneste på en anden måde.

KUNZ

Lad os ikke fordybe os — lad os ikke fordybe os, ridder Bjarne. — Heisan — der kommer nogen; — så! da er det nok bedst at pakke os afsted. For hvis det er vægtere, kunde det *jo* hænde, de ikke vilde have nogen sympati for to sådanne bedrøvelige adelsmænd, der sidder og filosoferer på landeveiskanten ved morgengry.
(Begge ud.)

ANDEN SCENE

PHYLLIS

Nei — jeg beder jer — ikke længere. Hvis nogen så os — nu så tidlig — alene, — hvad skulde de saa tro?

GIOVANNO

Å, Phyllis — sligt kan ikke jeg tænke på. Jeg ser ikke, hører ikke, ved ikke noget mere. Tiden står og suser i ørene, dagen og natten går forbi som taager. For mig er der bare ét, bare én, bare dig. Bare dig, Phyllis. Du er som et hvidt syrintræ, der du står og smiler med morgensolen over dig.

PHYLLIS

Jeg troede, Giovanno, at I var en altfor adstadig mand til at beskjæftige jer med slig en ung tåbelig pige som mig. I, som er en berømt sanger, for hvem hele landet ligger tilfode, I, som har en hustru, hvis skjønhed er kjendt — —

GIOVANNO

Nei, nei — tal ikke om hende. Hvad kommer hun mig ved? Jeg husker hende jo ikke mere. Jeg vilde ikke kjende hende igjen, om jeg traf hende — nu, når du står der foran mig og blænder mine øine.

PHYLLIS

Virkelig —? Så I virkelig finder mig, stakkels pige, så meget smukkere end hende, I dog har besunget i vers, der er på alles munde?

GIOVANNO

Hvad vil du, jeg skal sige dig, elskede? Kan vel nattens gustne måne, når den står grå og

gammel i sin nedgang mod vest, kan den vel sammenlignes med solen, morgenens unge sol, som sterk og strålende stiger i østerlide?

PHYLLIS

Ak, Giovanno, hvor I taler smukt. Men — I har ofte talt ligeså smukt til andre. I har ofte elsket andre ligeså høit, som I nu siger, I elsker mig.

GIOVANNO

Å — bitterhed til døden! Hvor gjerne gav jeg ikke mit usle liv for, at jeg kunde stå foran dig i dette øieblik — ung og strålende. Og jeg skulde aabne mine øine mod en kvinde for første gang og sige for første gang de ord: Jeg elsker dig. Å, usle år — hvor jeg hader Eder alle! I er stjålet fra min lykke; å, om jeg kunde hugge jer ud af mit liv! Og alle de skjønne ord, jeg har talt, — om jeg kunde hente dem igjen og styrte dem ned i tomheden, så ingen af dem havde været tænkt af min hjerne eller talt af min læbe. Så alle mine tanker var nye og blanke, mine øine fulde af undren og mit hjerte bævende af sød fryd, — så alt, alt kunde tilbede dig og knæle for dig, vidunderlige, og rødme og skjælve og hviske: Jeg elsker dig. (Knæler.)

PHYLLIS

Reis jer dog, Giovanno. Tænk, hvis nogen kom og så jer. — Nei, nu må jeg gå. Jeg må skynde mig, forat jeg kan smutte ind hjemme, uden at nogen merker det.

GIOVANNO

Phyllis — gå ikke. Hvor skal jeg gjøre af mig, når du ikke længere er her. Å, vidste du, hvor solen brænder mine øine, når du er gået, og hvor alle gader råber dit navn.

PHYLLIS

Slip mig! Hvis I ikke opfører jer artig, kommer jeg aldrig mere til stævnemøde.

GIOVANNO

Tilgiv! Men negt mig ikke stævnemøde! Befal mig at støde dolken i mit bryst — jeg gjør det, hvis det kan glæde dig at se mit blod; men hvis du vil lade mig leve, da lad mig møde dig igjen.

PHYLLIS

Ja — jeg ved sandelig ikke, om jeg kan —

GIOVANNO

Kan? — Å — hvis du elsker mig — nei, ikke elsker mig, men blot —

PHYLLIS

Eller om jeg vil —

GIOVANNO

Å — når jeg beder dig!

PHYLLIS
(ophold; nikker)

Ja. (GIOVANNO knæler.) Men ikke dét. Jeg vil ikke vide af det. Husk på, at jeg er en ung og ærbar pige. Jeg har et rygte.

GIOVANNO

Jeg gjør alt, hvad i verden du forlanger, elskede!

PHYLLIS

Så kommer jeg hen på markedet om en time. (Vil gå — han vil følge.) Nei. Ikke et skridt, ellers kommer jeg ikke. — Så. — Farvel. Om en time! (Kaster et fingerkys til ham — ud.)

GIOVANNO
(alene — med foldede hænder mod himlen)

Å — velsignet være denne dag.

TREDJE SCENE

(SYLVIA kommer stille ind. Går hen til ham og ser ham ind i ansigtet.)

GIOVANNO
(farer sammen)

Hvad er det? Er det mig, du søger?

SYLVIA

Hvem i den vide verden skulde jeg ellers søge?

GIOVANNO

Har jeg ikke sagt dig; — jeg vil ikke have dig gående i hælene på mig nat og dag.

SYLVIA

Og jeg gjør det alligevel.

GIOVANNO

Tror du, det nytter noget?

SYLVIA

Nei.

GIOVANNO

Men når jeg nu siger dig, at jeg ikke elsker dig mere, hvad vil du da? — Svar mig: Hvad er det, du vil?

SYLVIA
(tier først. Ryster så på hovedet)

Jeg ved ikke rigtig selv, hvad i verden jeg vil.

GIOVANNO

Men jeg ved, hvad jeg vil. Jeg vil have ro for dig. Jeg vil ikke, at du skal komme og stille dig i solen for mig og skygge for hvert vidunderligt øieblik. Gå ud af min vei — gå ud af mit liv, jeg befaler dig.

SYLVIA

Jeg kan ikke gå ud af dit liv, uden at gå ud af mit eget.

GIOVANNO
(stamper i jorden)

Så gjør det, for satan. Og hvis du ikke kan, så —

SYLVIA

— Så hjælper du mig gjerne. — Var det kke dét, du vilde have sagt?

GIOVANNO

Jo. —

SYLVIA

Hvorfor har du ikke gjort det før?

GIOVANNO

Hvorfor skulde jeg have gjort det før?

SYLVIA

Du lovede mig engang, at den dag, du ikke elskede mig længere, skulde du dræbe mig.

GIOVANNO

Nå — det er sligt, man siger.

SYLVIA
(smertelig, skjælvende)

Sligt man siger?

GIOVANNO

Ja. Man vågner ikke pludselig en morgen og ved med visshed, at nu elsker man ikke længer. Man vågner mange morgener uden at elske og merker ingenting. — Nei — man merker det først den strålende morgen, da solen står op over den nye jublende kjærlighed. (SYLVIA ler.) Ler du? Pas dig. — Du vil noget ondt. Skinsygen lyser grøn ud af øinene på dig. Du er styg. Du vil noget ondt. Men pas dig. (Ud.)

SYLVIA
(ler efter ham. Knytter så hænderne)

Og nu er solen stået op over din nye kjærlighed? Å, jeg hader, hader, hader hende. (Lister sig efter GIOVANNO.)

FJERDE SCENE.

(En portechaise bæres ind fra høire. Ud af denne stiger CLAUS.)

CLAUS

(Han er nu en fin mand, med rød kjole, ordenstegn og trekantet hat. Men han har bevaret sin eiendommelige kremting fra modgangens dage. Til bærerne vigtig — medens han trækker hvide hansker på)

Nu kan I gå. Men jeg er langtifra tilfreds med jer. Hvordan er det, I bærer? Tror I, det går an, at I ryster mig fra den ene side til den anden?

FØRSTE BÆRER

(med hatten i hånden)

Omforladelse, hr. hofjunker. Men vi gjorde, hvad vi kunde, hr. hofjunker. (Forlegen.) Hæ.

CLAUS

Å, passiar! — Nå, hvad er det, I bliver stående efter?

FØRSTE BÆRER

Hæ. Vi vilde gjerne bede om en liden drikke-skilling.

CLAUS

(rystet)

Drikkeskilling!

FØRSTE BÆRER

Ja — i anledning markedet. Hæ — bare nogle kobberdanker, høie herre, så en fattig mand kan få sig en markedsrus.

CLAUS

En rus siger du? Skammer du dig ikke for at tilstå, at det er din ligefremme hensigt — saadan — at hensætte dig i ansvarsløs tilstand. Hva? Ja, selv om det havde været din hemmelige mening, ulykkelige, jeg siger, at det havde været bedre, om du blufærdigen havde skjult den og sagt — til eksempel —, at du vilde give styveren til din syge moder. Men denne frækhed, som taler høit, som ikke skammer sig for sin brøde, o — den er forfærdelig.

FØRSTE BÆRER

Hæ. Jeg skal sige Eders høihed, at vi simple folk, vi har ikke så let for at lyve som I høie herrer. Og vi synes heller ikke, det er så farlig en brøde at glemme sin bedrøvelse i en liden uskyldig markedsrus.

CLAUS
(stamper med sin stok i jorden)

Gå, forhærdede! Eller min stok skal lære dig —! (Bæreren ud.) Selv om jeg i dybet af mit hjerte er enig med den stakkels mand, som vil glemme sin kummer i en liden rus, så må dog en mand som jeg aldrig glemme sine forpligtelser ligeoverfor det samfund, han tilhører. Ak ja, den simple mand skulde blot probere, hvor vanskeligt det ofte er at lade sin hjerne råde, når hjertet helst vil det stik modsatte. — Men se der, — der

kommer en portechaise. Aha, sandelig en meget smuk portechaise. Det må være en høitstående mand, thi tjenerne er standsmæssig antrukne. —— Hm, det var såmen et uheld, at jeg netop har sendt mine folk bort. Tænk, hvilken ganske anden introduktion det vilde have været. Hm, hm. Og en mand i min stilling må jo altid tænke på sin karrière. — Men — kanske jeg endnu kan indhente mine bærere, hvis jeg skynder mig. (Hurtig ud tilhøire.)

(En portechaise ind fra venstre.)

FEMTE SCENE

PITTER DINGELDANGEL

(stiger ud af portechaisen. Han er nu meget fin, med snorer, opslag og fjær i hatten. Giver bæreren en dukat)

Værsgod — betaling. — Heraus!

BÆREREN

Tak, hr. sekretær. — Men en liden drikkeskilling, hr. sekretær.

PITTER

(mønstrer ham)

Asen.

BÆREREN

Ak, hr. sekretær. Hav barmhjertighed. Jeg er fader til syv uforsørgede børn.

PITTER

Syv børn —! — syv gange asen!

BÆREREN

Vi har ikke seet brød i huset på tre dage. Ak, hr. sekretær — jeg bønfalder Eder.

PITTER

Hold mund! Tøfl af! R—r—r! (Bæreren vender sig slukøret til portechaisen. PITTER får øie på CLAUS' portechaise. Til bæreren.) Pst!

BÆREREN

Hr. sekretær!

PITTER

Har han øine?

BÆREREN
(forbløffet)

Øine?

PITTER

Kan han se med sine øine?

BÆREREN

— Ja —

PITTER

Så se didhen og sig mig så, hvad han ser.

BÆREREN

Jeg ser en portechaise, hr. sekretær, en portechaise, båren af to guldgallonerede tjenere.

PITTER

Huha —! Guldgallonerede! — Hm! — (*Til bæreren.*) Dukaten!

BÆREREN

Dukaten! Men hr. sekretær, det er jo kun betalingen for leien af portechaisen. Det er jo ikke min dukat — den tilhører jo min herre, som eier portechaisen.

PITTER

Dukaten! (Da han får den.) Du får den jo igjen, asen.

SJETTE SCENE

(CLAUS' portechaise bæres frem. CLAUS stiger ud, retter lidt på sine klæder, puster og lader, som han slet ikke ser PITTER. PITTER har trukket sig tilbage til sin portechaise, som om han netop er steget ud. I virkeligheden holder de skarpt øie med hinanden.)

PITTER

(høit)

Så godtfolk. Nu kan I gå. Gå med Gud, godtfolk, og tak for dennegang. Hjertelig tak. (Til bæreren.) Du venter dig vel en drikkeskilling,

min ven? Her er en dukat. Jeg ved, du er fattig, jeg ved, du har syv uforsørgede børn, så du kan sagtens trænge denne ringe skjerv. Men sig det ikke til nogen.

CLAUS
(høit)

Nu er I vel trætte. Vel — her har I en dukat hver. Gå så ind i nærmeste vertshus og drik et glas på min sundhed. (Begge portechaiser ud.)

CLAUS OG PITTER
(spanker indover — vender sig pludselig mod hinanden, studser overraskede over dette uventede møde. Hilser dybt — går hinanden imøde, men idet de mødes, gjenkjender de hinanden)

Claus! Pitter!

PITTER

Reverenter talt — mit navn i min nuværende stilling er Pietro — seigneur Pietro.

CLAUS

Ah! Og mit er — mellem os — seigneur Claudio.

PITTER

Ah!

CLAUS

Tillad mig at udtrykke min glæde —

PITTER

Tillad også mig at udtrykke min. (Trykker hinandens hænder. Kort ophold. De ser generet på hinanden.)

CLAUS

Ah!

PITTER

Aha!

CLAUS

Tillad mig — hvis herren tillader: dette kommer en smule overraskende.

PITTER

Ganske vist — og iligemåde — seigneur —

CLAUS

Tillad mig — jeg ser jo, at vi begge er rangspersoner. Tillad mig at foreslå herren, at vi — at vi lader titulaturen falde.

PITTER
(gjør en kompliment)

Smigret!

CLAUS
(ligeså)

Jeg er lykkelig over at møde forståelse.

PITTER
(efter et lidet ophold)

Nu?

CLAUS

Nu?

PITTER
(famler ved du'et)

Ja — du får begynde.

CLAUS

Min historie er snart fortalt. Dengang vi skiltes, gik vi jo hver vor vei. Jeg tænkte ved mig selv: ja — dette liv mellem dagdrivere og døgenigter, det kan jo være fornøieligt nok — til en tid. Men engang bør det være slut. Du bør huske på din fremtid, min kjære Claus.

PITTER
(retter)

Claudio.

CLAUS

Nei, dengang hed jeg endnu bare Claus. Så gik jeg til min høiadelige moster. Du husker fra dengang, vi ofte nævnte min høiadelige moster? Javist. — Hun har — reverenter talt — og i dybeste diskretion sine små — hvad skal jeg sige? Ja, hun har — mellem os — sine små tråde — sine små tråde knyttede på allersomhøieste steder.

PITTER
(overvældet)

Huha! — Hva —? På aller —! Det må jeg sige!

CLAUS

På aller — som — høieste steder.

PITTER

Det kan man kalde en lykke. Huha.

CLAUS

Nuvel. — I er verdensmand, I er en mand af ord — jeg mener du! Pardon, mon cher! Du.

PITTER

Pas de quoi!

CLAUS

Merci. Du er verdensmand nok til at begribe, at når man nu engang har disse chancer — og —. Og når man først vil, og —. Og når man først kan, og —. Og når man først har dette — uden at rose mig selv — dette fornemme væsen i vuggegave. Kort sagt —

PITTER

Ligefrem hofmand — altså?

CLAUS

Hofjunker. Jeg nyder den ære hver morgen at bringe Hans durchlautighed chokoladen.

PITTER
(overvældet)

Chokoladen!

CLAUS

Chokoladen — jaha, — det er ikke dårligt gjort af en mand med min forholdsvis korte anciennetet at være kommet til chokoladen. Nå — og så er det en fremtidsstilling —

PITTER
(som før)

Avancement?

CLAUS

Ialfald udsigter, det tør jeg nok sige. Når kammerherren for de intimeste anliggender falder fra, så —. Ja, Gud bevare min mund fra at udtale nogensomhelst formodning — end sige ønske — men kammerherren for det intimeste er — mellem os — en smule tilårs, og han har engang gjort sig skyldig i en — hm — i en slem — om jeg må sige — feiltagelse.

PITTER

Feiltagelse?

CLAUS

Spørg mig ikke, mon cher, diskretion, mon cher, diskretion er en hofmands første dyd.

PITTER
(drømmende)

Avancement!

CLAUS

Ja — du forstår — næste gang bliver det noget endnu intimere end chokoladen. Noget meget intimt. — Man hvisker jo! Så man har jo sine formodninger. Sine forhåbninger. Om jeg så må sige, sine drømme.

PITTER

Hvisker?

CLAUS
(hvisker til PITTER)

Chambellan des pantalons!

PITTER

A -- ah!

CLAUS

Ja.

PITTER

Gratulerer hjerteligst.

CLAUS

Merci. Nu — og du?

PITTER

Ja — ser du — i vort land har vi jo sjelden noget egentligt hof. Vi har ikke noget sådant med

morgenchokolade, som du taler om. Det er beklageligt — men. — Men også hos os, mon cher — hm — der er jo veie, mon cher — der er jo veie.

CLAUS
(diplomatisk)

Selvforståelig. Der er naturligvis veie.

PITTER

Jeg havde en onkel. Vistnok i underordnet stilling — men så meget desbedre! Så meget desbedre for mig, thi han havde opdaget endel små — om jeg så må sige — uregelmæssigheder, — nogle små overstrygninger — du forstår, høist konfidentielt! — Og jeg siger heller ikke hvor. Såmeget tør jeg ialfald nævne, at disse små — overstrygninger — opdagedes i en meget — en meget, om jeg så må sige, høitstående protokol. En overordentlig høitstående protokol.

CLAUS

Aha. Compris!

PITTER

Og for at — lad os kalde det — holde kontrol med denne høitstående protokol, blev jeg — kort sagt — du forstår? Selvfølgelig høist konfidentielt det hele. — Kun mellem standsfæller.

CLAUS

Selvforståeligt. Parole d'honneur!

PITTER

Slig gik det til, at jeg blev sekretær hos premierministeren med udsigter — huha — ja du aner ikke, hvilke glimrende udsigter!

CLAUS

Altsammen i skyggen af den høitstående protokol?

(PITTER nikker diplomatisk på hovedet. De fniser begge fint og listig.)

SYVENDE SCENE

(KUNZ langsomt ind fra baggrunden.)

PITTER

Se — ham der. Hvad? Det forekommer mig — — Jeg synes — — Er det ikke Kunz?

CLAUS

Jo sandelig. Det er virkelig Kunz. Men — mon cher — i hvilken forfatning!

PITTER

Fi donc!

CLAUS

Han er jo i et antræk, som mildest talt er uanstændigt.

PITTER

Ja — hvad siger nu du om dette uventede eller rettere sagt ubehagelige møde?

CLAUS

Skal jeg sige min hjertens mening, så føler jeg ingen trang til at fornye det sørgelige bekjendtskab med det forkomne menneske.

PITTER

Ganske min mening. Jeg vilde heller ikke anse det for gavnligt for vor karrière, om folk så os sammen med en sådan person.

CLAUS

Nei — lad os bare se at komme bort. (De forsøger at lure sig bort.)

KUNZ

(opdager dem og kommer efter dem)

Aha — se se? Nei virkelig. Er det ikke mine to hjertensvenner. Claus! Claus, min allerfedeste ven, kom til mit bryst! Og Pitter, Pitter Dingeldangel, du evig berusede, du min lille brændevinsgris — ak, hvilken lykke, at jeg traf Eder igjen!

PITTER

(løsgjør sig fra KUNZ's favntag. Fornemt)

Jeg må udtrykkelig gjøre opmerksom på, at der er indtrådt visse forandringer, siden vi sidst havde den ære at hilse på hinanden.

KUNZ
(halvkvalt af latter)

Den ære! — O, Pitter, Pitter — en skjelm har du immer været, men dette er for meget. «Den ære at hilse på hinanden!» O, Pitter, sidste gang jeg havde den ære at hilse på dig, da kunde du desværre ikke have den ære at hilse på mig. Thi du var afgået ved døden på en mødding og sov en kjæmpemæssig rus ud. Men det lover jeg dig, o Pitter, at næste gang jeg får den samme ære, skal jeg gjøre som da: bære dig bort på min fagre ryg, forat vægterne ikke skal få fingre i dig.

(PITTER ser noget benauet ud.)

CLAUS
(peger på sin og PITTERS dragt)

Du må dog kunne indse, min bedste Kunz, at denne din noget forcerede lystighed er en smule usømmelig. Du må dog kunne indse, at vi ikke længere står på samme fod som dengang. Og nu vil jeg sige dig min mening ret ud. — Jeg siger nemlig altid min mening ret ud — til høi og lav — i slot og i hytte. — Der udkræves endel mod dertil, men jeg elsker at være ærlig. Kort sagt: Du må kunne indse, at selv om vi til nød endnu kan træffes indendørs, så er det ganske og aldeles umuligt for folk i vor stilling at vise os offentlig sammen med dig.

PITTER

Fuldstændig korrekt.

CLAUS

Ja — det gjør os naturligvis ondt for dig. Vi kan så godt forstå, at du sætter pris på vort selskab. Men du forstår: Man har jo sine forpligtelser!

KUNZ

Selvfølgelig. Man har jo sine forpligtelser. — Noblesse oblige — er det ikke så?

PITTER

Rigtigt! Rigtigt! Det glæder mig inderlig, min bedste, at du er så forstandig. — Og hvis du vil være diskret og ikke kjendes ved os, når der er andre tilstede, så kan du gjøre regning på vor — vor sympati og vor — vor understøttelse.

CLAUS

Ja — vi vil med glæde træde til. Vi står jo i en art — hvad skal man sige? — en art taknemmelighedsgjæld både til dig og til ridder Bjarne. Jojo, — vi gjør! Det er vi altfor stolte til at negte. Ved du, hvor ridder Bjarne befinder sig?

KUNZ

Ridder Bjarne er her.

Claus

Og hvordan går det ham? Er han kommen sig på fode igjen — som man siger?

Kunz

Haha — jeg ved ikke, hvad jeg skal svare. Han sidder netop nede ved bækken og spiser vor sidste brødskorpe og drikker kildevand dertil.

Claus

Så. Jaså. — Og hvilken stilling i samfundet indtager han nu?

Kunz

Stilling i samfundet? Haha. — Jo, mine høie herskaber, ridder Bjarne går rundt med hatten.

Claus

Går han rundt med hatten?

Kunz

Ja — han går rundt med hatten og tigger penge sammen, når jeg har sunget visen.

Claus

Så du synger viser, Kunz! Nei virkelig — så du er blevet kunstner! Ak ja — de kunstnere har et smukt liv — frie som fuglene under himlen.

KUNZ

Ja — men hvis vi nu kunde spare såmange skillinger sammen, så havde vi tænkt at kjøbe en lirekasse.

CLAUS

En lirekasse —! Aha. — Ja.

KUNZ

Og så var det meningen, at ridder Bjarne skulde dreie lirekassen, medens jeg sang. Så mangler vi bare en tredje forkommen adelsmand, som kan være abekat.

CLAUS

Ak ja — som jeg sagde. Disse kunstnere fører rigtig et misundelsesværdigt liv. Fuldt af omvekslinger — eventyr — kort sagt.

KUNZ

De høie herrer havde kanske et par dukater at ofre til ridder Bjarnes lirekasse.

CLAUS

Tja — min bedste Kunz — vi vilde gjerne, men. — Men hvis du anede, hvad man har for udgifter! Folk i min stilling — å, du skulde bare vide, hvilket beslag der lægges på vor gavmildhed. Der kommer daglig tiggerbreve fra mennesker, man engang i tiden har havt den fjerneste berøring med. — Men —

PITTER

Men — siden — skal vi kanske. Vi skal have dig i venlig erindring.

KUNZ

Bare jeg vidste, hvad jeg skulde gjøre med to slige slyngler.

CLAUS

Omforladelse — jeg hørte feil — du sagde —

KUNZ

Aah — hvad skal jeg finde på —! Trampe på dem, spytte på dem, rive dem istykker. — Nei, jeg gidder ikke. — Men prygl skal de have. Himmerigs prygl skal I have begge to. (Tager dem i nakken og dunker dem mod hinanden.) Så, så, haha — hvor det gjorde mine hænder godt at få tag i disse slavenakker! På knæ, lakeier! I støvet med jer, snyltedyr. Og så bort med jer. Kom ikke mere for mine øine. — Næste gang sender jeg min dolk ind der, hvor Eders hjerte burde have siddet. (PITTER og CLAUS kravler sig forpjuskede op.)

PITTER

(trækker sin kårde)

Du har vovet at krænke min uniform? (KUNZ ler hånlig.)

CLAUS

Du må ikke forivre dig, kjære Pietro. Der er jo ingen, som har seet dette. Og da gjør det jo

ingenting. Men tænk, hvilken skandale det vilde blive, hvis det rygtedes, at vi havde været i slagsmål med denne vagabond.

PITTER
(stikker sit sværd i balgen)

Lad os gå. Lad os gå og mindes ordsproget: Gudbevare mig for mine venner. (De går.)

OTTENDE SCENE

(RIDDER BJARNE. Markedsfolk samles mere og mere.)

KUNZ

Nå, se der har vi da endelig dig. Var du kommet et øieblik før — åhå du aner ikke for en komedie — — —! —Nei, men se, — hvad er det for et ynkværdigt ansigt, du sætter op! Hvad er der nu iveien med dig igjen? Så, hodet iveiret, ridder Bjarne, solen skinner, himlen er blå — hvad sørger vi så for idag? Lad os spare vor kostbare bedrøvelse til en anden dag, når det regner.

BJARNE
(smiler)

Jeg forstår ikke, hvor du henter din lystighed fra. Og hvordan du kan holde humøret oppe med sulten mave, det er tifold beundringsværdigt.

KUNZ

Håhå — livet byder stadig på små fornøielser, når man bare vil lukke øine og øren op. Idag har jeg for eksempel havt en rigtig livsalig morgen. Og tro du mig: Jeg skal synge, så ørene skal falde af godtfolk, og skillingerne skal springe af deres lommer. Så tag nu masken på. Folk begynder at samles.

BJARNE

Nei. Jeg vil ikke bære denne dumme maske mere. Kan du synge for rakket med åbent ansigt, da behøver jeg ikke skamme mig for at tigge mynten sammen.

KUNZ

Herregud, skal vi nu have al denne snak igjen.

BJARNE

Jeg forstår jo, du gjør det kun for min skyld. Men, kjære ven, om nogen skulde kjende ridder Bjarne igjen, hvad gjorde så det? Og om de vilde le mig op i øinene, tror du, det vilde gjøre mig ondt? Ak, min ven, ingen fornedrelse kan mere bringe mit blod til at banke hidsigere.

KUNZ

Hold op med denne klynking, mand. Og masken på. — Vil du da ganske ødelægge forret-

ningen? Din maske er jo den store attraktion. — Sådan er det nu engang, menneskene vil have det; den, som ser dig med det bedrøvede fjæs på, vil gå forbi uden at ænse dig. Her er jo så mange bedrøvede fjæs her i verden, og hvad rager vore medmenneskers bedrøvelse os? Nei, men èn maske, ser du. Hoho! Da studser folk. Da stanser de! Hvad pokker, siger de, fyren går rundt med maske! Hvorfor mon han har den på? Ak, den, som kunde se, hvordan han ser ud i virkeligheden. Han må vist være meget ulykkelig! Se da interesserer først ulykken dem. — Masken på, mand!

BJARNE
(tager den på)

Herregud, — alle disse narrestreger! (Pladsen fyldes. PHYLLIS og GIOVANNO ind fra venstre.)

PHYLLIS

Nei, se såmange mennesker. Se på farverne, som kommer og går omhverandre. Det ser ud som en have fuld af hyazinter. Se, Giovanno, er det ikke nydeligt?

GIOVANNO

Jeg ser jo ingenting andet end dig. Det er ganske stille omkring mig. Når jeg ser ind i dine øine, Phyllis, da bliver alting så tyst og stille.

PHYLLIS

Ja — dette kan være pent nok, men ved du hvad — i længden —. Hør Giovanno, nu må du være morsom. Jeg er nok glad i søde ting, men i længden —. Så — vær nu lidt munter, da!

GIOVANNO

Å Phyllis!

PHYLLIS

Ja, ja — jeg er i godt humør idag — og så forlanger jeg, at alle andre også skal være i godt humør. Så (klapper i hænderne) en—to—tre! Ellers går jeg til de unge hofmænd, som netop er komne. Seigneur Pietro og seigneur Claudio — de er ganske anderledes vittige, kan du tro.

GIOVANNO

Hvis du elskede mig — bare lidt —, vilde du ikke pine mig rigtig så meget.

PHYLLIS
(ærgerlig)

Å — jeg elsker dig jo. Har jeg kanske ikke givet dig beviser? Har jeg kanske ikke mødt dig to gange — bare idag? Nå. — Men når jeg beder dig om at være lidt munter til gjengjæld, så deklamerer du straks op: «Åh — om du elskede mig — bare lidt.»

GIOVANNO

Jeg skal — jeg skal gjøre — alt hvad du vil. Jeg skal le, jeg skal hoppe i sæk og klatre i stang, hvis det kan more dig.

PHYLLIS

Nei — nu vil jeg ikke mere. Nu vil jeg være fornærmet. Nu vil jeg være sammen med unge glade folk — istedetfor slig en bedagelig kavaler som du. (Springer henimod PITTER og CLAUS.)

GIOVANNO
(efter hende)

Phyllis!

PHYLLIS
(leende)

Ja — nu kan du være jaloux.

(Larm på torvet. I larmen høres KUNZ's stemme. Han står på en stol lidt tilbage.)

KUNZ

Høistærede og tilfældige forsamling. Tillad et medmenneske at sjunge nogle vers — dyden til opbyggelse, lasten til underholdning. Alt haves forhånden: Viser om elskov og om had, viser om Gud og om fanden, viser om trofasthed og falsk-

hed — muntre viser og rørende — åndelige og verdslige. — Sig fra, hvad der mest måtte behage Eders øren.

PHYLLIS

En elskovsvise. — En glødende elskovsvise.

KUNZ

Eders tjener, skjønne jomfru. Men I må først sige mig, om I ønsker, visen skal ende lykkelig eller melankolsk.

PHYLLIS

Å — det gjør ingenting. Helst lidt af hvert. Lidt melankoli skader ikke. Men ikke for lang, ikke for lang.

KUNZ
(bukker, klimprer, synger)

Jeg var en fager ungersvend,
jeg havde mig en ungdoms-ven
trala!
Der glitrede af morgendug på blomster og på blad,
og alle de småfugle sang, jeg ved ei mer om hvad,
åja!
Nu synger der ei fugle ved gry og soleglad; —
min ungdomsven, min ungdomsven, hvi skiltes vi ad
før vårdagens glæde var til ende.

CLAUS

Ak, skjønne frøken — lån dog ikke Eders yndige øre til dette menneskes tåbeligheder.

KUNZ

(synger)

Jeg var en fager ungersvend,
så fik jeg mig en hjertens-ven
trala!
Og aftenhimlen skinnede, og månen steg så blank,
da var det, som alverden i et dyb af lykke sank
åja!
Og atter rinder månen — som da så blank og stor,
min hjertenskjær, min hjertenskjær, hvor færdes du
på jord,
mens årene skrider grå tilende.

PITTER

Haha — jeg gad se hans hjertenskjær — haha!

PHYLLIS

(ler)

Fy, hr. sekretær. Den stakkels mand gjør jo sit bedste.

KUNZ

(synger)

Nu er jeg ingen ungersvend
men jeg har fåt min bedste ven
åja!

Og løvet falder stille ned og hjertet blir så tyst,
og der er ingen drømme mer, som græder i mit bryst
ånei!
Min bedste ven, du tager mig så varsomt i din favn,
og lukker mine øine og visker ud mit navn
og giver mit trætte hjerte hvile.

CLAUS OG PITTER
(ler i munden på hinanden)

Haha — en kuriøs vise! Han er sentimental! Skjønne frøken, han synger jer elskovsviser til — også dette væsen har I tændt i flammer.

KUNZ
(hans stemme skjærer igjennem larmen)

Ei, ei, små junkere — jeg har også en vise til Eder. (Klimprer.) Vent lidt. Den er muntrere. Den skal I nok forstå.

PITTER

Tak. Hvor venligt. Men kan vi ikke slippe —! Haha!

KUNZ

Nei — lille junker, det kan du ikke. (Synger.)

Det var en dydig fattig mak,
fioli,
forsulten var den, klein og skak;
fiolei, fiola.

Den var født op blandt sand og strå,
derfor var makken tynd og grå.

Så fandt den sig et lækkert lig,
og snart blev makken tyk og rig.

Men da der ei var mer derpå,
så tænkte den, nu vil jeg gå.

Nu vil jeg gå et andet sted,
hvor jeg igjen blir tyk og fed.

Den åd, som kun en ligmak kan,
tilsidst blev den en mak af stand.

Den fik en kjole grøn og blå
fiolei —
med gyldne bånd og stjerner på
fiolei, fiola —
jeg ser just en ret for mig stå
fioli, fiolei, fioleia. (Latter.)

CLAUS

(til PITTER, da han merker, folk begynder at pege på dem)

Hør, min kjære Pietro, jeg tror, det måske vilde være opportunt at trække os lidt tilside. — Jeg har en rædsel for at vække opsigt — det er det uheldigste, som kan hænde folk i vor stilling.

PITTER

Ja — mon cher — hvor du har ret. Gud fri os fra skandale! (Begge ud.)

(PHYLLIS hurtig frem. GIOVANNO hurtig efter hende.)

GIOVANNO

Du må ikke gå fra mig, Phyllis. Jeg kan ikke holde livet ud, når jeg skal leve det borte fra dig.

PHYLLIS

Og jeg kan virkelig ikke holde livet ud, når du plager mig sådan med din utrolige skinsyge.

GIOVANNO

Men når du ved, hvor ondt det gjør mig, at se dig sammen med disse unge junkere, kan du ikke da for min skyld undvære deres selskab?

PHYLLIS

Nei. Jeg kan ikke.

GIOVANNO

Vil du da heller se mig fortæres af kval?

PHYLLIS

Ja. Du får heller det.

GIOVANNO

Og så siger du endda, at du elsker mig! Å, du ved ikke, hvad det er, du ved ikke.

PHYLLIS

Kommer du nu igjen med dette? Men nu skal jeg sige dig en ting: hvis du elskede mig, da vilde du, at jeg altid skulde være glad. Da vilde du, at sol og fryd skulde stråle fra morgen til aften over hver dag i mit liv. — Men hvad gjør du? Hver gang jeg ler til noget andet menneske end dig, da tager du på dig denne bededagsmine, som kunde få englene til at græde af ærgrelse. — Husk da på, at jeg er ung! Husk på, at jeg har ret til min ungdom! Jeg har ret til min glæde! Jeg har ret til at smile, hvor jeg vil, når jeg vil, og til hvem jeg vil. Jeg har ret til at skjænke min gunst til den, der skjænker mig glæde.

GIOVANNO

Jeg vil ikke fordærve din glæde, men — å Phyllis! — jeg er så ræd for at miste dig. Du ligner en gylden solstråle, som ingen kan holde fast, som kan smutte bort mellem hænderne på en, før en ved af det, og være tusen mile borte i næste øieblik. Og hvis du gik bort — så vilde jeg jo sidde tilbage i det forfærdelige mørke — ganske alene.

PHYLLIS

Ja, nu har jeg advaret dig. Det er ikke dig, som eier min ungdom. Min ungdom er min. Og

hvis jeg smutter bort mellem hænderne på dig, så er det din skyld, som skræmte mig bort.

GIOVANNO

Min skyld —? Det er så underligt; det er dig ligesom så ligegyldigt det, som for mig er livet eller døden. (Udbrud!) Å Phyllis, hjælp mig! Jeg kan ikke råde det længer. Se jeg nedværdiger mig — jeg — en mand — beder dig — en kvinde — om hjælp! Å Phyllis, jeg beder dig, hjælp mig! (På knæ.)

PHYLLIS

Jeg vil ikke hjælpe dig! Men så reis dig da mand. — Det får da blive din sag, om du kan holde mig fast eller ei. Men nu vil jeg ikke snakke mere med dig idag. Du har alt fordærvet nok for mig. Farvel. Imorgen kan du komme og bede mig om forladelse.

GIOVANNO

Nei vent. Lad os snakke ud.

PHYLLIS

Har vi da endnu ikke snakket ud? Nei hører du. Jeg vil ikke snakke mere med dig.

GIOVANNO

Går du nu — tilbage til disse mennesker — da — da ser du mig aldrig mere. Begriber du?

PHYLLIS

Javel. Jeg begriber.

GIOVANNO

Jeg er fortvilet. Jeg er istand til alt. Til alt! Forstår du? Tror du mig?

PHYLLIS

Ja. Jeg forstår det og tror det også.

GIOVANNO

Hvad vælger du saa?

PHYLLIS

Hvad jeg vælger?

GIOVANNO

Går du til dem eller bliver du hos mig?

PHYLLIS

Jeg går.

GIOVANNO
(hurtig ud)

Farvel.

(PHYLLIS ser efter ham. Trækker på skuldrene. Vil gå ud tilhøire, men stanses af SYLVIA.)

NIENDE SCENE

(PHYLLIS. SYLVIA. De bliver et øieblik stående og se på hinanden. PHYLLIS forsøger at komme forbi.)

SYLVIA
(træder iveien)

Hvor skal I hen?

PHYLLIS

Hvad er det, I vover? Hvem er I?

SYLVIA

Hvor skal I hen?

PHYLLIS

Afveien.

SYLVIA

I skal til stævnemøde med h a m. Men det bliver der intet af.

PHYLLIS

Jeg går, hvor jeg vil. Hvad kommer det jer ved, hvor jeg skal hen?

SYLVIA

I skulde passe jer. Kryds ikke mine veie.

PHYLLIS

Haha! Krydse jere veie! Hvad kommer det mig ved, om jeg krydser jere veie. Og forresten, hvis jeg nu vilde! Sæt, at jeg vilde. Tror I da, at I kunde stanse mig?

SYLVIA

Ja.

PHYLLIS

Og hvordan? Hvordan skulde I stanse mig?

SYLVIA

Det kunde I snart nok få se.

PHYLLIS

Nu kan dette være nok. Gå afveien. Lad mig slippe frem.

SYLVIA
(mod hende)

Ikke før I har svoret at ville gjøre min vilje.

PHYLLIS

Jeg sendte nylig Giovanno bort. Jeg sagde nylig til ham, at jeg ikke vilde se ham mere for mine øine. Men nu — når I står der og truer — truer mig! — Nu føler jeg, fru Sylvia, at jeg elsker Giovanno. Hører I! Jeg elsker Giovanno! Og jeg vil gå til ham og sige: Giovanno! — vend tilbage Giovanno, min elskede! Tag min mund, min ungdom, min uskyld, vil jeg sige. Tag min unge sjæl, tag mit hvide legeme — det er dit og

ingen andens. Jeg vil binde dig til mig, siger jeg til Giovanno, jeg vil binde dig i en lænke af mine unge hvide arme og min unge, hede elskov. Hører I — alt det siger jeg til Giovanno. — Afveien! (SYLVIA trækker lynsnart en kniv og støder efter hende. PHYLLIS springer tilside og råber om hjælp. Markedsfolkene strømmer til, CLAUS og PITTER.)

PITTER

Hvad er der påfærde —

PHYLLIS

Å, mine herrer! Hjælp mig — denne kvinde vil dræbe mig.

CLAUS

Vær tryg frøken. Vi takker Eder, fordi I valgte os til Eders riddere. Nu skal I se, at vi skal vise os værdige til Eders tiltro. (De styrter sig over SYLVIA og holder hende fast.)

PHYLLIS

(tæt hen til SYLVIA, ser hende ind i øinene, smiler hånligt, neier og siger stille)

Farvel, skjønne frue! Nu går jeg did, I ved! (Ud. SYLVIA gjør et voldsomt ryk for at komme løs.)

PITTER

Huha — hun er sterk, det fruentimmer. Jeg tror næsten, vi får binde hende, for dette er virkelig anstrengende for mig, som ikke er vant til sådanne anstrengelser. (De binder hende. Da hun føler, at alt er tabt, synker hun næsegrus til jorden.) —

TIENDE SCENE

RIDDER BJARNE
(stadig med maske)

Hvad er dette for larm og skrig? Er der nogen, som er bleven overfaldt?

EN AF FLOKKEN

Det er bare et kvindfolk, som de kværker. Hihi! De to junkere derborte, de kværker hende. Hihi!

BJARNE

Men hvad i alverden har hun da gjort —?

EN AF FLOKKEN

Å — hun var vist oppe og sloges! Hihi! Hun vilde stikke en fin dame, og så kan I nok begribe, at de to junkere fik det travelt. Hihi! Og nu kværker de hende.

BJARNE
(hen til PITTER og CLAUS)

Far dog lidt varsommere med det stakkels menneske. I ved jo ikke, hvad der har drevet hende i fortvilelsen.

PITTER

Hold mund!

BJARNE

I er dog to mænd — og to mænd mishandler ikke en kvinde.

CLAUS

Hvem er du? Hvem er du, og hvad er du, siden du tør komme her og befale?

BJARNE

Jeg er slet ingenting, lille junker — men —

CLAUS

Så hold mund og gå din vei. Hvad ret har du da — —

BJARNE
(med en latter)

Hvad ret jeg har? Trækker sit sværd.) Her er min ret. Så, mine små hvalpe, spring nu med det gode, ellers skal min flade klinge tærske løs på jere rygstykker. (CLAUS får et slag over sin bag.)

CLAUS
(med et hop)

Pas dig! Du slår hofjunkeren hos Hans durchlautighed —

PITTER
(får også et slag)

Au, au, mord! Gevalt! (Alle farer ud.)

BJARNE

(løser SYLVIAS hænder)

Stå nu op, stakkels kvinde, og skynd dig bort, før vægterne kommer.

SYLVIA

(reiser sig langsomt og træt. — Idet hun vender ansigtet mod RIDDER BJARNE — farer denne tilbage)

Jeg er så træt, fremmede, at jeg næsten ikke kan takke jer. Mit hjerte er så bedrøvet, så bedrøvet.

BJARNE

(sagte, men med behersket stemme)

Hvor går du hen, når du går herfra?

SYLVIA

Jeg ved ikke. — Jeg har intet mål mere.

BJARNE

Har du da ingen venner, som du kan bede om hjælp?

SYLVIA

Venner! Nei. — Jo, nu har jeg jo dig. Du frelste mig jo. Hvorfor frelste du mig, fremmede? Var det kanske netop, fordi du ikke vidste, hvem jeg var. — Å, en bliver så forunderlig stenkold om hjertet, når en i mange lange år ikke træffer andet end kulde blandt menneskene. — Men du var jo god mod mig; — å, det er, som jeg

kjender tårerne løsne derinde. Å, den, som kunde græde. — Tak, min ædle herre. (Kysser hans hånd.)

BJARNE

Gjør det ikke.

SYLVIA

Jeg vilde bare takke jer, gode herre. — Det er, ligesom jeg føler, at I ikke er som de andre. Jeg tror, I er bedre end de andre. Jeg tror, Eders øine er store og alvorlige og gode. Men hvorfor har I maske for ansigtet? Kjære herre, tag masken bort. Jeg længes efter at se ind i et godt menneskes øine. (Da BJARNE tier.) Hvorfor vil I ikke?

BJARNE
(farer op som af drømme)

Hvad mener du?

SYLVIA

Tag masken bort.

BJARNE

Det skulde du ikke bede mig om, Sylvia. —

SYLVIA

Sylvia —? I nævner mit navn. — I kjender mig. — Men gode Gud, tag dog masken bort.

BJARNE

Du skulde ikke bede mere.

SYLVIA

Jamen — når jeg ikke husker, at jeg har truffet jer før? Og når jeg længes efter et godt menneskes øine? Og når jeg længes efter at kunne græde ud hos en, der ikke vil mig ondt. Græde over ham, som jeg har tabt, og som jeg aldrig kan vinde tilbage. — Å, Giovanno, Giovanno.

(BJARNE tager masken væk. Pause.)

SYLVIA

Bjarne! (Vigende tilbage med hænderne op til ansigtet.) Å nei — nei — det må — ikke være — så. — Å, hvor livet er forfærdeligt. (Ud.)

(BJARNE bliver stående og se efter hende.)

Teppet falder.

FJERDE AKT

En torvplads. Tilhøire en efeubevokset ruin, længer tilbage et lidet kapel. I midtgrunden et par trin op til en mosgroet fontæne længst nede. Store trær hvælver sig i baggrunden og den venstre del af scenen. I forgrunden tilvenstre et lidet forfaldent hus. — Det er en høsteftermiddag med fin sol. Løvet stråler i mange sterke farver; bladene falder stille. En liden vesperklokke ringer fjernt.

FØRSTE SCENE

BJARNE

(sidder på et af trappetrinene op til fontænen. Han er bleven gammel og grå. Hans digt ledsages af dæmpet musik, med en underklang af orgel fra kapellet)

Nu svinder solens stråler fjernt og nær,
bag fjeldet aftenrødmen stille brænder.
En stor og sølvblank stjerne tyst sig tænder.
En sølvblank stjerne! Ung og ny og skjær.

Og se! det er, som kunde stjernen smile;
den siger til mit hjerte: «Frygt kun ei!
Nu går din arme sjæl sin sidste vei
didhen, hvor der er evig fred og hvile.»

III

Det risler sagte, sagte i mit sind,
— vemodigt, som et nyn af gamle minder,
— vemodigt, som en glans af sol, der svinder,
mens vesperklokken ringer mørket ind.

Å, Herre, Herre! Så gik alting over!
Den glans, da livet randt en dag ved vår,
den sorg, som græd i hjertet lange år.
Nu er det hele stille. Alting sover.

Jeg føler døden sidde tæt herved,
men ingen tanke mere for ham skjælver.
Og aftenhimlen stilt og langsomt hvælver
omkrig min sjæl sin vældes evighed.

ANDEN SCENE

KUNZ

(fra venstre. Han er også bleven gammel og affældig)

Bjarne —! (Ængstelig hen til ham.) Ridder Bjarne —!

BJARNE

Er det dig, Kunz. Du ser så forskræmt ud. — Hvad er det, som feiler dig?

KUNZ

Jeg råbte på dig, men du svarede ikke. Jeg har ledt så længe efter dig; jeg kunde ikke finde dig nogensteds. Jeg var så ræd for, at du skulde være gået bort, og at jeg slet ikke skulde finde dig.

BJARNE

Jeg sad bare og lyttede. Iaften kan jeg høre alt. Jeg kan høre fuglene småsnakke i skovene langt borte. Jeg kan høre skyerne glide forbi høit deroppe. Jeg kan høre bladene, Kunz, som de løsner sig fra grenene og flagrer nedigjennem luften og lægger sig til ro. Å, Kunz, jeg hører altsammen i aften. Og tilslut bliver jeg så stille og lys i sindet. Som var også jeg sligt et blad, der lægger sig til ro i kvelden.

KUNZ

Ja ja ja. Det er sent nu. Og så bliver det nat. Jeg husker, jeg nylig hørte vesperklokken. Det var så forunderligt at høre. Jeg stod længe og lyttede, og jeg blev ganske andægtig. Ja, jeg tog hatten af og foldede hænderne, gjorde jeg. Det husker jeg. Ellers har jeg glemt såmeget i det sidste. Alting er blevet så forandret. Jeg selv er også blevet så forandret. Så træt og gammel. Det drysser af en altsammen, som var. Bare drysser, drysser.

BJARNE

Men Kunz — lad os ikke glemme, at det, som nu drysser, stod engang i blomst.

KUNZ

Blomst, siger du? Nei, det forstår jeg ikke. Det er bare al ondskaben, som drysser. Det er

tænderne og klørne, som falder af mig, gamle hyæne. Haha. — Nei, der var intet, som blomstrede, Bjarne! Øde var det altsammen og tomt, og et dødt hav til alle kanter. Det ved jeg da. Det husker jeg nok. Men jeg gik nu alligevel og lo, haha; jeg gik altid og lo i ørkenen, og jeg ved ikke nu mere, hvorfor jeg lo; for glad var jeg aldrig, nei; det var ikke af glæde, jeg lo.

BJARNE
(reiser sig)

Kunz, inat, når jeg skal ud på den lange vandring, lov mig da at sidde hos mig og holde min hånd, til du forstår, at nu er jeg vel fremme.

KUNZ

Ja, det skal jeg nok huske. Men jeg vil være med dig. Hvorfor skal vi gå ifra hinanden så sent? Nei, lad os gå sammen; så skal jeg synge for dig, medens vi går. Om de stakkels dårer, skal jeg synge. Den er så sørgelig, den sang, men det er den eneste, jeg ikke har glemt.

BJARNE

Ja, Kunz. Syng den for mig. Den skal vugge mig stille henover mørkets store floder.

KUNZ
(medens de går langsomt henimod hytten)

Hvor skal vi hen, siger du? Å, jeg er ofte så forskræmt, og jeg tør ikke le mere; det har

jeg også glemt, og derfor kan jeg ikke holde mig opreist længer. — Nei, dette er ikke Kunz mere, — det er en anden. Ėn stakkels gammel mand. Å, jeg er så træt af mig selv. Der er bare nogle små gnister igjen. De løber frem og tilbage i asken og slukner en for en. Og så bliver der bare aske igjen tilslut, og den må du strø på de mørke, store floder, Bjarne, så ingen kan finde den igjen. (Begge ind i hytten.)

TREDJE SCENE

PITTER

(lidt ældre end sidst og ligeså fin som CLAUS. Lidt stivbenet, men meget værdig)

Nå, hvad siger du, min bedste? Hun er smuk, hvad? Indtagende?

CLAUS

Fru Phyllis er charmant. Tillad mig atter at ønske dig tillykke!

PITTER

Ja, ser du! Egentlig var det jo et dristigt stykke at gjøre hende til sin gemalinde.

CLAUS

Hvordan? Dristigt? Hun er jo fortryllende — ekstraordinær — pikant — stilfuld.

PITTER

Jajaja — min bedste. Men hun havde jo — jeg vil ikke kalde det en fortid, — — ja, du erindrer det kanske selv?

CLAUS

Jeg? Om en så høitstående dame erindrer jeg intet.

PITTER

Nei — haha — selvforståeligt. — Men — mellem os — du erindrer selvfølgelig en vis hr. Giovanno? En stakkels brav mand. En sanger. Haha.

CLAUS

Aha! Ja han — jaha han!

PITTER

Et lidet lune af vor bedste Phyllis. En forlibelse, så at sige. Naturligvis ganske platonisk. Konfirmationsforlibelse. Du forstår, slig en spillemand i måneskin — hva? Haha.

CLAUS

Men — Herregud — den smule kunde dog ikke gjøre det farligt at tage hende til gemalinde.

PITTER

Men, min bedste! En kammerherreinde, min bedste. Hun mænger sig ikke med pakket. Og

så en sanger. Haha. Ridicult! — Men. — Man var jo en mand. Man prøvede sig frem. Introducerede hende. Forsigtig. Hun gjorde lykke. Megen lykke. Hans durchlautighed — den gamle — kyssede hende straks og kaldte hende sin datter. Og da kunde man sagtens gjøre hende til sin gemalinde.

CLAUS

(med en vis betoning)

Og Hans durchlautighed — den unge — finder jo også megen behag i hende, siges der.

PITTER

Ah, ganske særdeles. Ganske særdeles. Tænk, hvilken lykke for mig. Tænk, den hvide prins. Den hvide prins! Ja, min stilling er i sandhed misundelsesværdig.

CLAUS

Men husk på, at den kvinde, som får en tilbeder, kan ikke lade være at lytte. Faren lokker, — ak, denne søde fare! Og når så tilmed tilbederen er den hvide prins — da bliver det farligt, oh, meget, meget farligt!

PITTER

Jeg må bede dig: tal sømmelig om den herre, som jeg har den ære at tjene. Og hvad Phyllis

angår, så kjender du hende ikke. Hun er ung — ganske vist. Vi har jo alle været unge —

CLAUS

Nå! Min kjære seigneur! *Har* været! Vi er dog endnu nogenlunde i vigør.

PITTER

Selvfølgelig, min bedste. Men hun er unegtelig endnu yngre. Og jeg kjender de unge kvinders sind tilbunds. — Tro du mig! En ung kvinde som Phyllis eier altid to dyder — to egte kvindedyder: ærlighed og sedelighed.

CLAUS

Du har ret. Netop to kvindedyder.

PITTER

Ja. Men: En ung og, om jeg må sige, urolig kvinde må tages på den rette måde. Alvorlig. Næsten strengt. Men fremfor alt kjærlig, så hun altid føler, at hendes egtefælle både er en mand med principer og en mand med hjerte.

CLAUS

Akja! Du taler så smukt. Du omvender mig ganske. Tal mere! Hvor det gjør godt i disse dårlige tider at høre en ædelt tænkende mands ord om disse alvorlige ting.

PITTER

Jeg må med andre ord opdrage hende. Ja. Opdrage er ordet. Og i sandhed! Hvad kan ikke en mand forme en kvinde til? Ah, dette klare, bløde voks, som er en ung kvindes sind, hvor løgn og last endnu ikke kjendes.

CLAUS

Lykkelige Pietro! Der kommer din lykkelige Phyllis svævende i dine arme på kjærlighedens vinger.

FJERDE SCENE

(PHYLLIS og hendes selskab.)

PHYLLIS

(klædt som hyrdinde. Er i denne scene i sit væsen og sin stemme naiv, sød og rørende)

Man vil, jeg skal synge en liden vise. Men jeg vilde først spørge min strenge husbond om nådigst tilladelse.

PITTER

(stryger hende fornøiet om kinden)

Syng du, mit barn, hvis du derved kan gjøre selskabet nogen glæde.

PHYLLIS

Tak! — Ja, for I ved jo, at jeg aldrig gjør noget — selv det allermindste —, uden jeg er sikker på, at det er efter Eders sindelag.

PITTER
(kysser hende på panden)

Det ved jeg, mit lille hjerte.

PHYLLIS
(synger til sin luth)

Jeg gik ud ved morgenstunden,
gik mig ud i birkelunden,
hvor den vilde skovviol
dufter i den dybe mose,
— hvor den hvide nyperose
står i sol, i morgensol.
— Ved I, hvem jeg venter på?
Ak, mit hjerte, skjælv ei så!
Se, hvor hele birkelunden
ler af dig i morgenstunden!

Under fjeldet ser jeg linden
gitre glad i solgangsvinden —
mon der nogen ved den står?
— Å, jeg føler etpar arme,
etpar læber elskovsvarme
på min hals og på mit hår.
Og hvad sidenhen der sker — —
Ak, så spørg mig dog ei mer!
Ingen så det uden vinden,
som strøg glad igjennem linden.
(Applaus.)

CLAUS

Fortræffeligt! Hvilken gratie, skjønne fru Phyllis! Hvilken usedvanlig gratie!

PHYLLIS

Ak, seigneur! Jeg er bange for, at mit hjerte vilde tage skade, hvis det lyttede til al Eders smiger.

PITTER
(fører PHYLLIS lidt tilside)

Mit søde hjerte! Pligten kalder! Jeg må ile. Men hvad jeg skulde sige; min ven Claudio — hm! — min kjære ven Claudio — hm! — tag dig iagt for min kjære ven Claudio!

PHYLLIS

Men — jeg forstår ikke! Er han da ikke din ældste, kjæreste ven?

PITTER

Ganske vist, min bedste. Ganske vist. Derfor falder det mig også vanskelig — — hm. Men han har talt om dig.

PHYLLIS

Nei — er det sandt. Hvad har han sagt?

PITTER
(med en overbærende latter)

Du barn! Nysgjerrig er hun, den lille! Og om sådant uskyldigt barn kan han sige — —! Nei, han kjender i sandhed ikke kvinden — —

PHYLLIS

Å — sig, hvad han har sagt — min søde, lille mand.

PITTER

Hahaha! Ja, det er komisk. Komisk! — Tænk, han har sagt, at du er farlig! Du, min lille Phyllis, farlig!

PHYLLIS

Hahaha! Og hvad mere har han sagt, den nar? Hvad mere? Å, hvor morsomt? Hahaha!

PITTER

Og at prinsen —

PHYLLIS

Den hvide prins?

PITTER

Den hvide prins — jeg byder dig — at han skulde være farlig for dig! Haha.

PHYLLIS
(klapper i hænderne)

Nei har du hørt — har du hørt —!

PITTER

Ja, er det ikke kosteligt. — Nei, nu må jeg ile. Om en time træffes vi her.

PHYLLIS

Om en time! Å, hvor jeg glæder mig.

PITTER

Farvel, mit lille hjerte. Og så et lidet kys. Så! (Truer spøgende med fingeren.) Tag dig nu iagt for de fæle mandfolk.

PHYLLIS

Fy, hvor slem du er! — Stoler du da ikke på din egen lille Phyllis?

PITTER

Men min lille ven, det var jo bare spøg. Jeg stoler på dig som på mit eget hjerte. Farvel. (Går.)

PHYLLIS
(kysser på fingeren.)

Farvel!

FEMTE SCENE

(Alle går. PHYLLIS. CLAUS. PHYLLIS vender sig mod CLAUS, som har stået og seet på hende med et eget lidet smil. De ser hinanden ret ind i øinene. Pause.)

PHYLLIS

(ganske forskjellig fra før. Intet af ingenuen er tilbage. Hendes stemme er kold, men den skjælver)

I ønsker, min herre?

CLAUS

Jeg ønsker at tale i enrum med dig. Jeg har længe ønsket det. — Hele tiden har jeg ventet på den stund, da han dér vilde gå.

PHYLLIS

Hvad har du at tale med mig om? Jeg troede, vi to var færdige med hinanden for bestandig.

CLAUS

Færdige med hinanden? Ah, jeg forstår, — fru kammerherreinden tænker på en gammel historie. En liden junispøg i et jasminlysthus. — Ja, dermed er vi færdige, nådige frue.

PHYLLIS

Hvad vil du mig da?

CLAUS

Først og fremst ønske dig tillykke af mit ganske hjerte.

PHYLLIS

Vil *du* ønske mig tillykke?

CLAUS

Af mit ganske hjerte!

PHYLLIS

Du forundrer mig. Det synes ialfald ikke at bedrøve dig.

CLAUS

Aha — jeg forstår. Du er misfornøiet, fordi jeg ikke går gjennem livet med sønderknust hjerte?

PHYLLIS

Intet er mig ligegyldigere end dit hjerte! — Men, jeg kan ikke negte, jeg er lidt overrasket over, at du ikke er den mindste smule bedrøvet.

CLAUS

Men du godeste Gud, hvorfor skulde jeg være bedrøvet?

PHYLLIS

Nuvel da — siden du spørger: Fordi jeg er blevet en andens brud.

CLAUS

Men hvorfor i alverden skulde dog det bedrøve mig?

PHYLLIS

Claudio — du sagde engang, at jeg var den deiligste kvinde, du havde eiet.

CLAUS

Det siger jeg endnu — den deiligste kvinde, jeg har eiet, er Phyllis og ingen anden i verden.

PHYLLIS

Du sagde også, at du elskede mig. Claudio — har du ganske glemt det?

CLAUS

Jeg sagde også, at jeg elskede dig. Og nu siger jeg dig, at jeg elsker dig, Phyllis — elsker dig hedere, begjærligere, vildere end nogensinde før.

PHYLLIS

Og det vover du at sige mig? Jeg, som er en andens?

CLAUS

Det vover jeg at sige dig. Netop fordi du nu er en andens, er du mig tifold mer attråværdig end dengang, da du altid var min.

PHYLLIS

Men når denne anden er din bedste ven — seigneur Pietro!

CLAUS

Så elsker jeg min bedste ven Pietros kone! (Tager hende til sig og kysser hende.)

PHYLLIS
(går lidt fra ham, ser på ham, stryger håret bort fra panden)

Egentlig skulde jeg slå dig i ansigtet.

CLAUS

Men du slår mig ikke.

PHYLLIS
(pludselig til ham)

Kys mig!

CLAUS

Du deiligste blandt kvinder! Aldrig har jeg beundret dig som nu. Den yndefulde kløgt, hvormed du let på tå tripper ind i egteskabet med den arme Pietro, medens du på tærskelen sender den triumferende Claudio et smil.

PHYLLIS

Og du ved, hvad det smil forjætter.

CLAUS

Jeg ved det. Og jeg skjælver af glæde.

PHYLLIS
(sukker)

Den stakkels Pietro.

CLAUS
(trækker på skuldrene)

Ja, den stakkels Pietro.

PHYLLIS

Nei, nu må jeg gå. — Kys mig. — Du var flittigere til det i gamle dage.

CLAUS

Å, Phyllis. (Kysser hende.) Når træffes vi så igjen? Iaften — her —? Om en time?

PHYLLIS

Ja. Jeg ved ikke. Jeg skal forsøge, hvordan det hele kan ordnes altsammen. Hys — der er nogen. Kom, lad os skynde os. (Begge ud.)

SJETTE SGENE

GIOVANNO
(listende)

(Ganske stille.) Borte. — Igjen borte. — Hæhæ — altid det samme — det samme. Jeg så dem jo tydelig. Hun stod dér. — Ser mine øine syner? — — Vær rolig, min lille kniv. Ikke så blodtørstig. Hæhæ — du er bleven ligeså gal som jeg. Du sidder jo i sliren og klirrer. Hæhæ. Nei, det *var* dem. Jeg så dem tydelig. Hun stod jo dér. — Denne gang må hun være lige herved —

— Hæhæ — den, som var en ulv. Som kunde snuse hendes blod. (Skriger pludselig hæst og vredt.) Phyllis, hei, Phyllis! Phyllis, min elskede — hvor er du, skjøge? (Hulker og skriger. Synker så sammen.)

BJARNE

(fra hytten et par skridt. Vaklende. Sætter sig.)

Er her nogen?

GIOVANNO

(reiser sig ravende)

Å, findes her ikke et menneske — et menneske, som jeg kan spørge, hvor hun er gået hen.

BJARNE

Hvad vil du, fremmede?

GIOVANNO

Har du seet hende — seet Phyllis — gå forbi? Hvor gik hun hen? Svar?

BJARNE

Jeg forstår ikke, hvem I mener!

GIOVANNO

Svar mig — har du livet kjært! (BJARNE ser på ham og smiler.) Hvorfor sidder du der og smiler? Tror du kanske ikke, jeg tør? Haha — hører du, min lille blodtørstige kniv? (BJARNE smiler. GIOVANNO pludselig opmerksom, stille — næsten angst.) Dit smil er så underligt.

— Hvem er du? — Det er, som du ikke hører til her på jorden. Der er noget i dine øine — som så de større ting, end menneskene ser.

BJARNE

Kanhænde, du har ret.

GIOVANNO

Å, herre, I må vist kunne hjælpe mig i nøden. Lad mig sidde hos jer. Å, herre, I må lægge hånden på mit hoved, — da må vist alt blive tyst og stille.

BJARNE

Nei, fremmede, jeg kan ingen hjælpe. Jeg er et usselt menneske, som sidder her og skal dø.

GIOVANNO

Men det er, ligesom dødens nærhed giver Eders væsen en sælsom glans. Det er, som forklarelsen allerede stråler ud af Eders øine. — Å, hjælp mig, hjælp mig i denne min kval, som brænder evig!

BJARNE

Evig, siger du? Nei, fremmede. Ingenting i livet er evigt. Ingenting. Glæden går over, og tilsidst også sorgen. Og alt det, vi kaldte for livet. Det var en leg altsammen.

GIOVANNO

Slig taler du, som står udenfor. Men vi, som ligger i malstrømmen — vi, som skriger i dårekisten — Hjælp mig! Jeg slipper dig ikke. Hjælp mig!

BJARNE

Jeg har været i malstrømmen som du. Og jeg har ingen anden trøst end denne: Har du en kval, som gjør dit hjerte ondt, så giv tål, den stilner. — Er der en ild, som brænder din sjæl, så giv tål, den slukner. — Om ikke før, så da, når alting slukner.

GIOVANNO
(springer op)

Findes der da ingen barmhjertighed i himlen eller på jorden?

BJARNE

Det ved jeg ikke. Men jeg ved, at en slags retfærdighed findes der.

GIOVANNO

Haha — retfærdighed! Jeg så ingen retfærdighed i verden. Jeg så den nedrige styrke pine svagheden — dét så jeg. — Var det retfærdighed? Jeg så grusomheden knuse den, der vilde handle godt. — Var det retfærdighed? Jeg så en kold, hvid kvindehånd kryste blodet ud af et bævende men-

neskehjerte. — Var det retfærdighed? Jaha — nu klirrer du i din slire, lille kniv! Svar mig, var det retfærdighed?

BJARNE

Blodet har kogt for dine øine, så du ikke har kunnet se langt nok.

GIOVANNO

Hæhæ! Ikke langt nok! Hører du, lille kniv, vi har endnu langt igjen. Å — når jeg ser tilbage — jeg ser ikke andet end afgrund på afgrund. Men endnu er ikke bunden nået. Der er dybt ned endda! Hæhæ! — Men jeg mindes endnu — jeg mindes engang, jeg var ung, og verden flammede af fest — og jeg knælede for en kvinde, og jeg velsignede hende, og det bævede i mit hjerte. — — Hæhæ! Elskoven! Forbandet være elskoven! Forbandet være hendes smil og hendes små spidse tænder og hendes smale, vellystige fingre. — Forbandet være de tusen usselheder fulde af vanære og skjændsel, forbandet afgrundene, hvor al ungdoms ømhed ligger kvalt af skam og søle! Forbandet! Forbandet! — Hæhæ — og så er jeg endnu ikke kommen langt nok til at se. Javist, javist — lille kniv, helvede er uendeligt — der er endnu meget, som venter os.

Bjarne

Hvad ondt I led i livet; tænk efter, det kom ikke uforskyldt. Ikke al synd får sin hevn på denne side døden; men rammer ulykken et menneske, da skal han ikke klage. Hvo, der sår dragesæd i ungdommens dage, høster stålklædte sorger i sin alders år. — Men når høsten kommer, da vær en mand; kjæmp din kamp i taushed, og beklag dig ikke til nogen.

Giovanno

Men den sæd, jeg såede, var ingen dragesæd, men det skjønneste, et menneskes bange elskov kunde grunde ud. Et himmerige såede jeg, et himmerige af ømhed og glæde, og jeg høstede et helvede af kval og skjændsel. Nei, du dårlige profet. Der er ingen retfærdighed. Skjæbnen sidder i skyerne og smiler og spinder livets tråd i blinde. (Vil gå.)

Bjarne
(reiser sig halvt)

Fremmede — et ord, før du går bort.

Giovanno

Et ord — nuvel — hurtig! Det haster!

Bjarne

Sig mig dit navn?

GIOVANNO

Hæhæ! Mit stakkels navn. — Det skal du få — Giovanno!

BJARNE
(synker tilbage, et underligt smil glider langsomt henover hans træk)

Åh — Giovanno!

GIOVANNO

Hvad er det? Hvorfor synker du sammen? Hvorfor bliver dit ansigt så underligt igjen? — Hvorfor smiler du?

BJARNE

Fordi jeg er ridder Bjarne.

GIOVANNO

Er — du — ridder — Bjarne?

BJARNE
(nikker)

Ja.

(Pause.)

GIOVANNO
(hen til ham, stille)

Nuvel, har du end ret — har end jeg sået dragesæd i dit liv, og er end den sæd vokset op til stålklædte sorger i mit, nuvel! den sæd bærer tusen fold. I andres liv skal den gro videre og bære giftige frugter, tusen på tusen fold. —

Og skulde skjæbnen være blevet glemsom, hæhæ, så skal jeg nok holde den vågen. Farvel, ridder Bjarne, nu går jeg hen for at hjælpe den med indhøstningen. (Går.)

SYVENDE SCENE

(BJARNE alene. Siden PHYLLIS og DEN HVIDE PRINS. Der høres dæmpet musik langt borte. Det er samme melodi som i første akts første scene. Siden også sangen og dansen. Der danses helt i baggrunden — bag fontænen.)

BJARNE

Hvad er det for musik —? Når var det, jeg hørte den —? Engang for længe, længe siden.

(Musiken nærmer sig.)

KORET

Alverden, alverden af blomster er fuld,
af blomster fuld.
Guds sol er en rose, en rose af guld,
en strålende rose af guld.
Og månen stiger i kveldens blå
som en lilje, lysende stor.
Og rundt om spirer de stjerner små
af nathimlens dybe jord.

BJARNE

(musik under alle hans repliker)

Orm Galle! Er det dig? Javel. Javel. Jeg ser dig. Men nu ræddes jeg ikke mere for dig. Jeg tør møde dig, thi min gjæld er betalt til sidste rente, og jeg skylder dig intet mere.

KORET

Blomster, blomster så langt en kan se
omkring hele jordens rund.
Blomster glitrer i is og sne
og vokser på havets bund.

BJARNE

Allesammen kommer de til mig iaften — Orm Galle, hvis liv jeg stjal, Giovanno, som stjal min fred, men som nu selv pines i helvede. Hele livet drager forbi.

KORET

Ikke det nytter for døden selv
at komme i blomsternes hegn.
Han kvæles under det dryssende hvælv
af blomsternes gyldne regn.

BJARNE

Ja ja, de kan synge. Den samme sang, jeg selv sang. Se, de danser, samme dans! Og der kommer den hvide prins. Se, hvor han stråler, — hans hvide strudsfjær vaier og lyser stolt som et seirstegn over til flokken. Haha, ridder Bjarne! Også din hvide strudsfjær har vaiet lyst som et seirstegn. — Ja ja! Fra den hvide prins til ridder Bjarne, sålangt går den leg, livet leger.

(PHYLLIS og DEN HVIDE PRINS. Sangen, dansen og musiken fjerner sig, lyder dæmpet under den følgende scene.)

DEN HVIDE PRINS

Lad mig se på dig, — Phyllis! At det er dig og ingen anden end dig, jeg holder i mine arme. Du hvideste blomst i skovene! Hvor du skjælver! — Haha! Hvad er det, du frygter, når du er hos mig?

PHYLLIS

Ingenting frygter jeg, når jeg er hos dig. Men når du er borte, å, da er det ofte så — så vanskeligt. Der er så mange, som vil den lille Phyllis ondt.

DEN HVIDE PRINS

Haha — det tror jeg neppe! Hvem skulde kunne gjøre dette stakkels barn fortræd. Og selv om så var — hvad bryder du dig om det? Hvem tror du tør røre dig —? Haha — kanske den gamle nar Pietro?

PHYLLIS
(holder hånden for hans mund)

Hys, nævn ikke det navn. — Nei — når jeg altid var hos dig, da vidste jeg nok, ingen turde gjøre mig noget.

DEN HVIDE PRINS

Nå — hvad er det da, som ængster dig?

PHYLLIS

Men når jeg ikke længere er hos dig — når jeg står ganske alene og forladt — hvordan skal det da gå den stakkels lille Phyllis?

DEN HVIDE PRINS

Å — evig og altid denne forhadte forsigtighed! Er da den gyldne letsindighed ganske død her på jorden? Findes der da ingen ungdom mere, som synder med smil om mund og ikke skjeler ængstelig til den dag imorgen? Er der da ingen mere, som tør gå med kneisende kongenakke gjennem mængden uden at ængstes for, hvad rakket hvisker i mørket bag hans ryg?

PHYLLIS

Hvordan kan du sige alt dette til mig? Du ved jo — jeg har forladt alt og alle for at følge dig, du eneste, som jeg elsker.

DEN HVIDE PRINS

Så! Slig vil jeg have dig! Lad dem dø omkring os, lad de døde begrave sine døde, medens vi levende lever vort liv. (Musiken nærmer sig.) Hører du musiken! Og hører du bagenom, dér bruser havet og natten isammen så stor en sang. Å, Phyllis — livet er sligt et stort, syngende hav, — og vi to, se, vi står øverst på ungdommens stolteste tinde, og vi stirrer ned i den vidunderlige afgrund,

som heder fremtiden. Ser du, hvor det lokker, føler du, hvor det svimler! Phyllis! Kom! Lad os styrte os ud! Lad det slå sammen om vore hoveder i store regnbuer! (De styrter ind i dansen og går først af alle.)

BJARNE

Se, de knytter sig sammen, kvinde til mand, mand til kvinde, saa brister kjeden, men atter knyttes den: ny mand, ny kvinde. Og en lænke af unge, røde roser binder dem sammen par for par.

KORET

Selv er vi blomster, brødre på jord,
der længes solen imod.
Og drømmene blusser, og tankerne gror
af hjertets blodige rod.

(Skaren ud, musiken fjerner sig.)

BJARNE

Aa, det er, som jeg sidder paa et høit bjerg og ser udover livet. Og heroppefra ser det ud, som var det altsammen bare slig en vekslende dans, slig en broget leg. Hvor vakkert det ser ud! Som et spind af tynde, lysende tråde, der tvindes og brister. Ustanselig skifter de farve, sølv og guld og dystert purpur. Og rosenlænken ser jeg overalt — den smyger sig ind hist, den slynger sig frem her. — Men lænken dernede er ikke af unge røde roser, nei! den er af tunge, bitre blodsdraaber,

som binder synd til sorg og menneskehjerte til menneskehjerte.

KORET

Fest er på jorden en gang hvert år,
den gang den blir pyntet til brud.
Kun én gang i livet har hjertet sin vår,
når alle dets blomster slår ud.

(Sangen dør hen.)

BJARNE

Og tilslut slukner alle lys og alle farver, og der er ingen dans mere og ingen leg mere. Bare stjerner. Bare stjerner, som brænder urokkelige ude i evigheden.

(Der falder skygge over det sted, hvor BJARNE sidder.)

OTTENDE SCENE

PITTER

(ind fra høire)

Endelig fik jeg da slippe hid. Huha! Nei, kammerherre og egtemand paa samme tid — det er ikke saa let. Men nu skal Phyllis snart give mig sød løn for alt mit besvær. (Gjesper.) Aaja!

CLAUS

(ind fra venstre)

Puh, jeg har løbet som en tigger! — Det er forresten mod mine principer at komme først til

stævnemøde; — lad bare de smaa damer vente, siger jeg altid, det styrker deres længsel og deres kjærlighed. Men Phyllis er så lunefuld, den søde sjæl, så man aldrig ved, hvad hun kan finde på.

PITTER

Så for pokker — der er nogen! Hvem skulde da også have ventet det på denne døgnets tid. Ah — det er Claudio? Huha — det var den værste, jeg kunde møde. — Han skulde bare vide, at jeg — gamle nar! — går her ved nattetid for at møde min egen kone! Aa, han kom til at ærgre mig med det hele mit liv.

CLAUS

Ved alle helgener — der er egtemanden. Se så! Og han har opdaget mig, det bæst! Og hvis nu Phyllis kommer, medens han er her! Puh! — Nåja, friskt mod, Claudio! Ved kløgt og mod overvindes alle vilde dyr.

PITTER

Men hvad ser jeg. — Er det ikke dig, Claudio?

CLAUS

Pietro!! Du her! — Paa denne tid!! Fy, Pietro — har du stævnemøder! Fy Pietro!

PITTER

Hys, sig det ikke til nogen! Fik Phyllis vide det, var det ude med mig.

CLAUS

Og det var dig, som stod her ganske nylig og talte om moral og sedelighed og deslige. Fy, Pietro!

PITTER

Hvad fanden har man om natten med den moral, man i embeds medfør præker om dagen?

CLAUS

Gamle synder! Du fortjente sandelig at blive straffet.

PITTER

Ak ja — det er denne syndige vane. Og naar saa fruentimmerne absolut ikke vil lade en i fred. — Hvad? Høh — det kan man da ikke gjøre for.

CLAUS

Nei — er det ikke merkeligt? De ligefrem plager en! Ak ja.

PITTER

Ak ja — det er anstrengende. Nå? Og du — he? Haha — har du nu gjort en erobring igjen?

CLAUS
(smatter med tungen)

Åh!

PITTER

Hvad? Er hun så — hvad? — delikat!

CLAUS

Ingen er som hun, Pietro. Hvis du så hende, sagde du nok det samme.

PITTER

Selvfølgelig. — Pige eller kone?

CLAUS

Et spørgsmål! Selvfølgelig kone. Hvem i vor alder og stilling gidder rende efter unge piger? De gjør altid saa megen støi. Og jeg hader skandale. Men konerne! De er fromme som duer og listige som slanger og stille som tyve.

PITTER

Og egtemanden — hvad! Haha. Et fæ — hvad? Haha!

CLAUS

Haha! Kronfæ. Gammelt asen. Idiot komplet! (Begge ler frygtelig.)

PITTER

Ja — det er de altid.

CLAUS

Altid. Fra Potifars dage af har de altid været ligedan.

PITTER
(lidt stødt)

Nåja — der gives jo undtagelser.

· CLAUS

Bevares. Men undtagelsen bekræfter regelen, siger man. — Men — hvad jeg skulde sige — nu må du gå, Pietro — du kan forstå — du må ikke se damen; — man er jo kavaler, vil ikke prostituere.

PITTER

Å — hvad gjør det. — Desuden er jeg jo selv — hihi — ude på kjærlighedens sti.
(Bag scenen høres langt borte serenaden fra anden akts første scene.)

PITTER

Hys — hører du? Hvad er det for en musik — paa denne tid af døgnet?

CLAUS

Å — det er den hvide prins. Han er nok også ude og muntrer sig.

PITTER

Hihi — det må vi se — (Ned i baggrunden, ser udover tilhøire. Slaar ud med armene og skriger.) Å Claus, kom og se, kom og se. (Ned, med hænderne for ansigtet.)

CLAUS

Nei, det er for frækt! Phyllis! Phyllis! Jeg tror min salighed, han bortfører hende.

PITTER

Å, hvad skal jeg gjøre, jeg arme mand! (Slår hænderne ganske idiotisk sammen over hovedet.) Nei, der er virkelig ingenting at gjøre.

(Pause. Musiken dør bort.)

CLAUS
(hen til PITTER)

Pitter! Hun bedrager os. —

PITTER

Ak ja — jeg stakkels bedragne mand!

CLAUS
(med betoning)

Pitter! Hun bedrager os.

PITTER

Os?

CLAUS

Ja. Det var Phyllis, som havde sat mig stævne her.

PITTER

Hvad siger du? Phyllis? — her? — nu? — Å jeg ulykkelige! Bedragen af min hustru og min ven.

CLAUS

Og du beklager dig — du, som netop stod her og pralede af, at du skulde til stævnemøde? (GIOVANNO staar i baggrunden.)

PITTER

Men det var jo Phyllis, jeg skulde møde! Og saa skammede jeg mig for at tilstå for dig, at det var med min egen kone, jeg skulde have stævnemøde.

CLAUS

Å — det er skjændigt! Hun satte os stævne her begge to, forat vi ikke skulde være iveien, når hun lod sig bortføre.

PITTER

Og du kaldte mig et kronfæ! Et gammelt asen! En idiot! Å jeg ulyksalige!

CLAUS

Ja, men forstaar du da ikke: her står jeg tifold mere bedragen end du! En bedragen egtemand kan til nød gå an. Men en bedragen elsker! Å, jeg skal hevne mig!

PITTER

Aldrig bliver jeg glad mere i denne verden.

CLAUS

Hys. — Ser du den fyr derborte? Jeg har længe lagt merke til ham. Han har gået og sneget sig omkring os.

PITTER

Huf. Ja. Dette var da rigtig uhyggeligt altsammen. Lad os se at komme hjem.

CLAUS

Ganske min mening. Man ved aldrig — (GIOVANNO træder frem i maanelyset, CLAUS viger tilbage.) Giovanno!

PITTER

Hvad siger du!

CLAUS

Det er Giovanno — ham, som Phyllis forlod.

PITTER

Huha. Han ser overmåde lidenskabelig ud.

CLAUS

Bare jeg nu vidste, hvordan man bedst skulde gribe sagen an. (Til GIOVANNO.) Ønsker I noget?

(GIOVANNO tier. Så ler han kort.)

PITTER

Hu, for en styg latter, det menneske havde. Det er naturligvis penge, han vil have. Skynd

dig, Claudio, giv ham, hvad du har. — Huf, dette er da gruelig pinligt!

CLAUS
(til GIOVANNO)

Hvormeget har vi at betale?

GIOVANNO
(frem)

Lad mig nu rigtig se på jer, mine lam! Hæhæ, som de skjælver! Å, det er yndigt, lille kniv, ikke sandt — det er yndigt. Men lad os to tage det med ro og ikke forhaste os; slige delikate øieblikke får vi ikke hver dag.

PITTER

Undskyld — hvad agter I egentlig at gjøre?

GIOVANNO

Haha — hører du? Han spørger, hvad vi agter at gjøre?

PITTER

Ja, jeg tillod mig virkelig —

GIOVANNO

Jeg vil slagte dig, min sukkergris. Min lille kniv har sådan en lyst paa din fede hals, hvor der endnu er røde merker efter Phyllis's små, spidse tænder. — Hæhæ — nu har min lille kniv

slig en lyst til at sætte sin spidse tand ned i disse vellystige merker for at prøve, hvordan det smager.

PITTER

Huha — dette var da forfærdeligt! Tag jer iagt — I ved nok ikke — —

GIOVANNO

Hys — skrig ikke saa høit. Der kunde gjerne komme nogen, så blev jeg nødt til at stikke dig med det samme. Og nu har vi det saa hyggeligt, ikke sandt — det haster jo ikke.

CLAUS

Ja, mine herrer, dette private opgjør har jo jeg intet med. Jeg tillader mig at trække mig tilbage.

PITTER

Vil du forlade mig — i denne situation?

GIOVANNO

Rolig, stakkars fyr, ganske rolig. Han bliver nok her og holder dig med selskab.

CLAUS

Og tør man sporge, hvad I vil mig?

GIOVANNO

Slagte dig, du smukke påfugl. Min lille kniv har længe ønsket at fordybe sig i dine sorte øine, som Phyllis har stirret så ømt ind i, og den fornøielse kan jeg ikke negte ham.

CLAUS

Høistærede herre, lad os tale sammen som kavalerer. — Hvorfor skal dog vi lide for Phyllis's forseelse? — Hun har bedraget jer — ganske vist. Men hun har ogsaa bedraget seigneur Pietro og mig. — Hun har skjændig forladt os, ligesom hun forlod jer. Hvis I har noget regnskab at kræve, da kræv det hos Phyllis, der i dette øieblik er hos den hvide prins.

PITTER

Ja — det er rigtigt. Hun har i sandhed fortjent at lade sit liv for al den sorg og forvirring, hun har udbredt omkring sig.

GIOVANNO

Hæhæ, min lille kniv — hører du? De tror, de skal narre os for vor fornøielse. — Og så vil de, jeg skal dræbe Phyllis. Hæhæ, nei, hun skal ikke dø, hun skal ikke dø.

CLAUS

Men hvorfor skal da hun undgaa Eders hevn?

GIOVANNO

Hun skal nok få sin hevn, hæhæ; men døden er ikke ond nok for hende.

CLAUS

Og hvad vil I da finde på til hende?

GIOVANNO

Jeg vil lade hende leve. — Jeg vil lade livet langsomt dræbe hende. — Og jeg vil bare følge efter og tie og vente og se. Hæhæ. Se på rynkerne, som begynder at grave sig frem i øienkrogene som små orme. — Hæhæ. Og en dag forlader den hvide prins hende. Der kommer en ung og deilig kvinde og tager ham fra hende. Den dag — hæhæ — den dag vil jeg se hende. Å, da vil jeg se hende. Da får ormene det travelt. De graver og graver dybe furer. — Og de unge kvinder går hoverende forbi hende med runde, blanke, urørte lemmer, og de smiler af hende. Å, hvor de smil vil gjøre hende ondt! — Så bøies nakken, fingrene knytter sig i afmagt, til de bliver magre som knokler. — Og alle går fra hende, og de grå hår kommer, og armoden og kummeren. — Hæhæ, da vil jeg se hende, når hun sidder alene og forglemt og forgræmmet, — når ikke engang de unge kvinder smiler af hende, fordi ingen længere husker hende — men når bare gadegutterne råber efter hende:

gamle skjøge! gamle skjøge! og kaster stene på hende. — Hæhæ — når livet har pint den sidste taare ud af øiet og har gjort stemmen hæs og øiet sløvt — da vil jeg se hende, da vil jeg se hende. —

CLAUS

Men hvorfor kan I da ikke også lade livet gjøre det af med os?

GIOVANNO

Hæhæ — hører du, lille kniv, de vil snyde os! Hvorfor ikke, spørger du? Nei, fordi I er som to mudderfiske, der trives så godt i sumpen og vokser jer federe og federe i velvære, jo længere I lever! Nei, I snyder os ikke. Min lille kniv er utåalmodig — hei, godtfolk, betal, hvad I tog! Livets fest og glæde og al min ungdoms fred. De stille afteners lykke og de livsalige morgener. Betal! — Og giv bod for sorgen og skammen og alle de kvalfulde nætter og hele livets usselhed. Hei, godtfolk, betal! (Springer mod dem med dragen kniv. CLAUS puffer PITTER lige op i armene på ham, men skynder sig så bag GIOVANNO og stikker ham i ryggen. GIOVANNO vaklende.) Hvad er dette? — Jorden — viger bort — under mig. — Det mørkner — mørkner — — (Synker om.)

CLAUS

Se så, nu er vi ham kvit!

GIOVANNO

(døende)

Hæhæ — nei — I er mig ikke kvit. Jeg kommer igjen, hæhæ, jeg kommer igjen. Når I pludselig vågner om natten, står jeg i mørket ved siden af jer som en stor rædsel. Og om dagen går jeg tæt bagefter Eder som en ond mare. Og når I skal dø, hæhæ! — da skal I se mig igjen! Da skal jeg sidde på Eders bryst med begge hænder klemte tæt om Eders struber. Hører I? Jeg kommer igjen. Jeg skal forfølge jer gjennem livet, gjennem døden, gjennem alle helvedes afgrunde.

PITTER

Huh, hvor han raser.

CLAUS

Men nu er det slut. Nu er han besørget.

PITTER

Ja, hvor underlige er ikke skjæbnens veie; tilsidst seirer dog det gode over det onde. — Min kjære ven, du frelste mit liv. Hvordan skal jeg takke dig?

CLAUS

Ved altid at være min ven, lige trofast og ædel som indtil nu.

PITTER

Der er min hånd. Kom, Claudio, lad os gå, og lad os aldrig forlade hinanden. Nu først kan vi tilsammen begræde tabet af hende, vi har mistet.

CLAUS

Og tilsammen glæde os over dem, vi skal vinde.

NIENDE SCENE

SYLVIA

Det var ham, som skreg. Å, hvad er der hændt! — Så sårt, du skreg, Giovanno! — Å, min ven, jeg har fulgt dig i hælene som en liden hund; men hvergang du vendte dig, skjulte jeg mig, forat du ikke skulde se mig. For jeg vidste jo, du blev vred, når du så mig. Men jeg var lykkelig ved at vide mig i nærheden af dig. — Og jeg gik og tænkte: Kanhænde! Kan endda hænde! Hvis han engang får det rigtig ondt, hvis alle mennesker forlader og forbander ham, kan hænde jeg da tør træde hen til ham og kysse hans hånd og knæle for hans fod. — Å, Giovanno, så sårt du skreg! Hvad er der hændt? Har nogen gjort dig ondt? (Leder.)

Der er han. Han ligger ganske stille. Kanske han sover. Bare jeg turde liste mig hen til ham;

men han kunde gjerne vågne og se mig. — (Lister sig hen til ham.) Hys, hvor dybt han sover. Trygt og dybt. — — Min ven i ungdoms dage; — å, dit ansigt, der kunde skinne som en lys dag, nu er det gråt af sorg. — Hvad har de gjort dig, Giovanno —? — Så bleg du er, — hvid —; eller kan det være måneskinnet? Nei, — nei; — det er ikke måneskin bare; å, Giovanno, hvor forunderlig hvid du er. Er du syg? — Bare jeg turde kysse din pande og kjende, om du har feber. — (Kysser ham. Farer op.) Den var iskold! Giovanno! Vågn op —! Du kan slå mig, Giovanno, men jeg holder ikke dette ud! — Giovanno! — Slå øinene op, hører du, og jeg skal gå min vei som en liden hund. (Skriger.) Giovanno!

Død! Han er død! Lad mig se på dig. Giovanno — det er jo ikke dig mere, det er jo en fremmed, — du er gået langt fra mig. — Jeg vil til dig, Giovanno. Jeg vil følge dig, der du er. Kniven — kom med kniven! (Vil vriste kniven ud af hans hånd, men kan ikke.) Så — slip kniven, hører du, jeg vil følge dig — slip kniven — jeg vil til dig, Giovanno. — (Brister udmattet sammen over ham. Lidt efter pludselig op.) Æh—! det er et lig, som ligger der, se, der kryber en gul flue henover øiet — æh —! Jeg er ræd! Gud! Jeg er ræd! Alt dette forfærdelige måneskin — og så himlen, så ganske tom deroppe — og så liget midt i måneskinnet. Hjælp — hjælp — —

— Se, der sidder et menneske — en gammel mand — eller kanske det også er et lig? Er der da bare døde igjen på jorden? — Hjælp mig, hjælp!

BJARNE

Hvem er det?

SYLVIA

Jeg er så ræd — lad mig sidde her hos dig. — Ikke et ord skal jeg sige.

BJARNE

Ser du den lyse vei? Den går opad — opad! Ser du. — Her er ganske stille, for her er ingen mennesker. Vil du være med mig, da hold min hånd. Vi går tryggere, når vi går to sammen.

SYLVIA

Ja, ja, lad mig være med — opad de lyse veie.

BJARNE

Ingen mennesker. Bare stjerner. Rundt omkring bare stjerner. Stille som i en stor skov. En skov af stjerner. Nogle står rolige og alvorlige, men andre glitrer hele tiden. Nogle er glade og nogle bedrøvede. — Men hver aften står Venus og kjæmmer sit hår. Jeg kjender hende nok. Hver aften lige ung og blank. Og når skoven bliver mørkere, så lyser hendes lange hår som

manken på en sølvmår. — Og tversigjennem stjerneskoven går vor lyse vei. Den er strøet med hvide perler. Bare du holder dig til den, farer du aldrig vild. Nu og da falder et skinnende granatæble på veien og springer i tusen gnistrende stykker, som allesammen bliver nye perler, nye hvide perler. Og undertiden kommer der en hvid, skinnende kano svævende henigjennem skovmørket; du kan se det lang vei, når den kommer. Den glider ganske stille frem og lægger til og går videre. Og hvis du går med mig ombord i den hvide kano, kommer vi langt, langt bort — til nye skove, som ikke ligner nogen af dem, vi har seet.

(KUNZ er kommet ind — ser SYLVIA — hvisker hendes navn, sætter sig stille og ser på hende.)

SYLVIA

Jeg ser det, fremmede — jeg sidder hos dig i den hvide kano — men der var såmeget ondt i livet — å, jeg er ræd — hold min hånd fast — hvor går vi hen?

BJARNE

Ser du — det bliver mørkt. — Vi svæver indunder en mørk hvælving — hører du mørket — det bruser om os som en stor brænding. Men vær rolig — snart skal de store porte åbnes — snart skal de store porte åbnes.

SYLVIA

Og hvad så? — Jeg er så ræd — sig — hvad er der bag de store porte?

BJARNE

Derindenfor står en og venter. Jeg kjender ham ikke, men han kjender mig bedre end alle. Og jeg ved, at han vil se på mig med underlige, forfærdelige øine. Og at han vil spørge mig om noget, som jeg ikke ved, hvad jeg skal svare på.

SYLVIA

Å, jeg er ræd for ham — der var såmeget ondt, såmeget ondt.

BJARNE
(sterkt)

Ser du — portene åbnes — å! ser du! Lyset! Hører du! Orkanen!

SYLVIA

Jeg er ræd. — Ser du ham komme?

(Pause.)

BJARNE
(svagt og fjernt)

Herre! Herre!

(Orgel og nonnesang fra kirken.)

KVINDEKOR

Miserere mei, Deus!
Secundum magnam misericordiam tuam.

(Orgel.)

KUNZ

(sætter sig hos de døde, tager deres hænder og synger)

Luk de trætte øine til,
glemt er livets gjøglespil,
glemt den sol, som øiet sårer,
o, I arme dårer!

Glemt er livsens onde strøm,
arme dårer, sov og drøm!
Drøm om hvide englevinger,
som i soldis svinger.

KVINDEKOR

Et secundum multitudinem miserationum tuarum
dele iniquitatem meam!

STORT MANDS- OG KVINDEKOR

Miserere!

Teppet falder.



AKTIE-BOGTRYKKERII